

Alavuden hyvinvointikertomus 2016

Sisällys:

1. Tausta, tarkoitus ja tavoitteet	4
2. Alavuden kaupungin hyvinvointipolitiikan ohjausvälineet	5
3. Alavuden väestö, työpaikat ja kuntatalous	8
4. Aukkaiden hyvinvoinnin, terveydentilan ja palvelujen kuvaus	17
4.1. Kaikki ikäryhmät	18
4.2. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet	23
4.3. Nuoret ja nuoret aikuiset	30
4.4. Työikäiset	33
4.5. Ikäihmiset	36
4.6. Hyvinvoinnin edistäminen	39
5. Johtopäätökset ja suunnitelma hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä	42

1. TAUSTA, TARKOITUS JA TAVOITTEET

Terveystieteiden lain 12 §:n mukaan kunnan on seurattava asukkaistensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin.

Lain mukaan kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmisteltava laajempi hyvinvointikertomus.

Hyvinvointikertomus kokoaa yhteen hajallaan olevaa tietoa asukkaiden hyvinvoinnin tilasta kaupungin hyvinvointityön ja strategisen kehittämisen pohjaksi. Pyrkimyksenä on väestöryhmittäin tärkeimpien kysymysten ja haasteiden esille nostaminen, joihin kaupungin tulisi toiminnassaan kiinnittää huomiota.

Vaikka hyvinvointinäkökulma on ollut jo tähänkin asti keskeisesti mukana kaupungin toiminnassa, esim. Uusi Alavus 2020- kehittämisohjelmassa, tavoitteissa ja toiminnassa on esim. hallinnonaloittaista pirstaleisuutta. Uuden haasteen tulevaisuudessa tuo SOTE- palveluiden järjestämisvastuun siirtyminen maakunnille: miten maakuntien ja kuntien hyvinvointityö nivotaan yhdeksi kokonaisuudeksi. Hyvinvointikertomuksesta on mahdollisuus rakentaa työväline, jolla kootaan yhteen myös eri organisaatioiden hyvinvoinnin edistämisen resurssit ja toimenpiteet entistä vaikuttavamman toiminnan aikaansaamiseksi.

Hyvinvointityö ja sen kehittäminen on jatkuvaa toimintaa. Vuosittainen hyvinvointityön raportointi kytketään jatkossa osaksi toiminnan – ja talouden suunnittelua ja toiminnan arviointia. Laaja erillinen hyvinvointikertomus laaditaan kerran valtuustokaudessa ja siinä pyritään nostamaan esiin pitempiä kehitystrendejä.

Kaupunginjohtaja asetti 2013 poikkihallinnollisen hyvinvointiryhmän hyvinvointikertomuksen laatimiseksi. Ryhmään nimettiin puheenjohtajaksi kehitysjohtaja Terttu Liesmäki, sihteeriksi perusturvajohtaja Maria-Liisa Nurmi ja jäseniksi kuntayhtymän johtaja Tero Järvinen, sivistysjohtaja Antti Takala ja tekninen johtaja Timo Myllymäki. Tällä kokoonpanolla ryhmän työ ei kuitenkaan päässyt käyntiin sote-palvelujen uudelleen-organisoinnin valmistelujen ja täytäntöönpanon vaatiman työmäärän vuoksi. Tämän hyvinvointikertomuksen laadintaan ovat osallistuneet kaupungin johtoryhmän lisäksi liikuntapalvelupäällikkö Leena Smolander, varhaiskasvatusjohtaja Kaisa Haapaniemi ja 6sote-kuntayhtymän johtaja Maria-Liisa Nurmi. Hyvinvointikertomuksen on koonnut Kehitysjohtaja Terttu Liesmäki. Sote-palvelujen siirtyessä maakunnan vastattavaksi v. 2019 olisi huolehdittava siitä, että maakuntien osaaminen olisi käytössä ja hyödynnettävissä kuntien hyvinvointityössä ja hyvinvointikertomuksen laadinnassa.

2. ALAVUDEN KAUPUNGIN HYVINVOINTIPOLITIIKAN OHJAUSVÄLINEET

Uusi Alavus 2020 kehittämisohjelma

Keskeinen Alavuden kaupungin hyvinvointipolitiikan ohjausväline on Uusi Alavus 2020 – kehittämisohjelma, jonka mukaan:

- Alavus on asukkaiden, yritysten ja matkailijoiden näkökulmasta houkutteleva, palveleva ja kasvava maaseutukaupunki
- Alavus – kaupunki joka tunnetaan
- Alavus – elämyksiä, kauppaa ja tuotantoa

Avoimuus, rohkeus, yhteisöllisyys ja vastuullisuus ovat toiminnan keskeiset arvot. Näille arvoille rakennetaan kaupungin kehittämistyö, palvelutuotanto sekä hallinnon toiminta. Ne ovat myös keskeisiä periaatteita toimittaessa yhdessä asiakkaiden, kaupunkilaisten, kanssa palvelutarpeiden määrittämisessä.

Strategiset päämäärät ja strategiatavoitteet on jaoteltu viiteen eri ryhmään

1. Kasvava ja kehittyvä kaupunki
 - Väestömäärän kääntäminen kasvuun
 - Keskustan profiloiminen
 - Elinvoimaisten kylien toiminnan tukeminen
 - Vaihtoehtoja asumiseen
2. **Asiakaslähtöiset palvelut ja hyvinvoiva kuntalainen***
 - Kaupunki tukee yhteisöllisyyttä sekä asukkaiden vastuuta itsestään ja lähimmäisistään
 - Joustavat tarpeita vastaavat palvelut
 - Lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tukevat laadukas varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio
 - Monipuoliset harrastamisen ja itsensä kehittämisen mahdollisuudet
 - Toimiva infrastruktuuri
3. Tunnettu kaupan ja yrittäjyyden kaupunki
 - Alavus tunnetaan Suomen parhaasta yritysilmapiiristä
 - Vetovoimatekijöiden parempi hyödyntäminen
 - Työvoiman saatavuus ja toimiva koulutusverkosto
4. Tasapainoinen kuntatalous ja palvelutarpeita vastaava henkilöstö
 - Keskeisillä kuntatalouden mittareilla valtakunnan ja maakunnan keskitasoa
 - Käyttötalouden hallinta ja tulorahoituksen lisääminen
 - Henkilöstö vastaa laadultaan ja määrältään kaupungin kehittämistavoitteita ja muuttuvia palvelutarpeita
5. Strategiset hankkeet

Etenkin asiakaslähtöiset palvelut ja hyvinvoiva kuntalainen strategiataavoitteet liittyvät hyvinvointiin.*

Strategiataavoitteet	Keinot/toimenpiteet	Mittarit
2.1 Kaupunki tukee yhteisöllisyyttä sekä asukkaiden vastuuta itsestään ja lähimmäisistään	- Hyvinvointikertomus ja –suunnitelma - Poikkihallinnollinen yhteistyö ja järjestöyhteistyö - Yhteisöllisyyden tukeminen tiloja ja toimintaedellytyksiä luomalla	- Hyvinvointikertomuksen indikaattorit - Liikuntapaikkojen käyttöaste - Ryhmiin ja tapahtumiin osallistuvien määrät
2.2 Joustavat, tarpeita vastaavat lähipalvelut	- Asiakaslähtöiset, yksilöllisesti suunnitellut palvelut - Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen - Palvelujen monituottajuus - Jakelukanavien monipuolistaminen - Teknologian hyödyntäminen	- Asiakas- ja asukastyytyväisyys (kysely, mittarit) - Palvelumitoitukset
2.3 Lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä tukeva laadukas varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio	- Pätevä henkilöstö - Monipuolinen opetus- ja kurssitarjonta - Verkostoituminen	- Perheiltä saatu palaute - Menestyminen valtakunnallisissa vertailuissa - Peruskoulun päättäneiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin
2.4 Monipuoliset harrastamisen ja itsensä kehittämisen mahdollisuudet	- Kansalaisopiston ja kirjaston houkutteleva tarjonta - Aktivoivat liikuntapaikat - Monitasoista kulttuuritarjontaa - Järjestö- ja seurayhteistyö voimavarana	- Asiakas- ja asukastyytyväisyys - Osallistuvien asukkaiden määrä - Uusia harrastajia
2.5 Toimiva infrastruktuuri	- Puistojen ja yleisten alueiden viihtyisyys ja turvallisuus - Vesi- ja viemäriverkoston toimintavarmuus ja veden laatu - Katu- ja yksityistieverkoston riittävä kunto - Aktiivinen vaikuttaminen valtionhallinnon ja muiden yhteistyökumppaneiden suuntaan	- Asiakas- ja asukastyytyväisyys (kysely, mittarit) - Verkoston laajentumisen määrä - Teiden kunnostusmäärät

Jatkossa hyvinvointikertomus tulee entistä kiinteämmin liittymään kuntastrategian laadintaan ja sen toteutumisen arviointiin ja seurantaan.

Uusi Alavus 2020 kehittämisohjelmaa täydentävät asiakirjat

- Homma hoidetaan Alavudella - Alavuden kaupungin elinvoimaohjelma
- Vapaa-aikapalvelujen ohjelma 2016, jossa tavoitteeksi asetettu:
 - Laadukkaat ja tarkoituksenmukaiset palvelut
 - Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen
 - Syrjäytymisen ehkäiseminen ja osallisuuden edistäminen
 - Tavoitteellisen harrastustoiminnan tukeminen
 - Monialainen yhteistyö
 - Asukas- ja asiakaslähtöisyys
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2013-2016
- Mielestään selvä – Alavuden, Kuortaneen ja Ähtärin päihde- ja mielenterveyssuunnitelma 2013 -2016 (sis.arviointi- ja seurantareportti v. 2009- 2010)
- Eteläpohjalainen perusopetuksen opetussuunnitelmassa, jossa tavoitteeksi on asetettu rakentaa yhdessä elinvoimaista maakuntaa ja jossa oppiminen muuttuu sivistykseksi. Eteläpohjalainen kulttuuriperintö on voimavara muutoksessa kohti kulttuurisesti moninaista ja alati muuttuvaa yhteiskuntaa. Lapsista ja nuorista kasvatetaan ja opetetaan yritteliäitä, osallistuvia, omasta ja muiden hyvinvoinnista huolehtivia ja ympäristöstä välittäviä kansalaisia.

Asukastyytyväisyyskysely

Syksyllä 2016 Alavuden kaupunki toteutti asukastyytyväisyyskyselyn, jolla kartoitettiin asukkaiden tyytyväisyyttä kaupungin tarjoamiin palveluihin. Asukastyytyväisyystutkimuksessa selvitettiin myös tekijöitä, jotka lisäävät tyytyväisyyttä Alavuteen asuinpaikkana ja toisaalta selvitettiin myös tyytymättömyyttä herättäviä asioita ja kehittämiskohteita. Kyselyyn saatiin 1855 vastausta. Kyselyn tulokset ovat käytössä tammikuussa 2017 ja ne täydentävät tämän hyvinvointikertomuksen tietoja asukkaiden hyvinvoinnista.

3. ALAVUDEN VÄESTÖ, TYÖPAIKAT JA KUNTATALOUS

Alavuden elinvoimaa ja sen kehitysnäkymiä tarkastellaan tässä yhteydessä väestöennusteiden, työpaikkakehityksen ja kuntatalouden näkökulmasta.

Väestö ja työpaikkakehitys nivoutuvat kiinteästi toisiinsa. Lisäksi väestökehitykseen vaikuttaa nuorten hakeutuminen opiskelemaan muille paikkakunnille ja usein myös työelämään sijoittuminen opiskelupaikkakunnalle tai sen läheisyyteen. Suurempien keskusten vetovoima näkyy myös siinä, että Alavudella toimivilla yrityksillä on joihinkin koulutusta vaativiin tehtäviin vaikea saada rekrytoitua työntekijöitä.

Väestö- ja työpaikkakehitys vaikuttaa myös kuntatalouteen sekä verotulojen, että valtionosuuksien kautta. Tähän saakka heikkoa verotulokehitystä ovat kompensoineet valtionosuudet.

Tämän osion samoin kuin seuraavankin (kappaleet 3. ja 4.) osion tarkasteluissa verrokkeina käytetään Alajärveä, Kauhajokea ja Kauhavaa, jotka asukasluvultaan sekä oman alueensa keskuksina ja suhteessa maakuntakeskukseen muistuttavat Alavuden asemaa. Lisäksi vertailuun on otettu omalta yhteistoiminta-alueelta Ähtäri. Lisäksi vertailutietoa koko maan, Etelä-Pohjanmaan maakunnan ja sekä maakunnan eri alueiden osalta on tuotu esiin.

Väestö ja työpaikat

Väestön kehitys - historia

Muutos 2005-2014									
Alavus	2005 Osuus		2010 Osuus		2014 Osuus		kpl	kpl/v.	%:ia
Asukasluku	12 868	kaikista %:ia	12 439	kaikista %:ia	12 103	kaikista %:ia	-765	-85	-5,9 %
0...6 vuotiaat	1 030	8,0 %	1 026	8,2 %	948	7,8 %	-82	-9	-8,0 %
6 vuotiaat	160	1,2 %	145	1,2 %	161	1,3 %	1	0	0,6 %
Peruskoulu, 7...16 vuotiaat	1 683	13,1 %	1 535	12,3 %	1 485	12,3 %	-198	-22	-11,8 %
Lukio, 17...19 vuotiaat	514	4,0 %	485	3,9 %	440	3,6 %	-74	-8	-14,4 %
Työikäiset, 20...64 vuotiaat	7 056	54,8 %	6 708	53,9 %	6 314	52,2 %	-742	-82	-10,5 %
75...84 vuotiaat	1 021	7,9 %	997	8,0 %	989	8,2 %	-32	-4	-3,1 %
Yli 84 vuotiaat	272	2,1 %	382	3,1 %	414	3,4 %	142	16	52,2 %
Eläkeikä, Yli 64 vuotiaat	2 585	20,1 %	2 685	21,6 %	2 916	24,1 %	331	37	12,8 %
Mediaani	43,0		45,0		47,0				
Painotettu keskiarvo	41,9		43,3		44,1				

Väestön kehitys – tuleva

Muutos 2014-2040 E									
Alavus	2014 Osuus		2020 E Osuus		2030 E Osuus		2040 E Osuus		
Asukasluku	12 103 kaikista %:ia		11 527 kaikista %:ia		10 864 kaikista %:ia		10 343 kaikista %:ia		
0...6 vuotiaat	948	7,8 %	865	7,5 %	780	7,2 %	759	7,3 %	-189 -7 -19,9 % -0,8 %
6 vuotiaat	161	1,3 %	141	1,2 %	121	1,1 %	115	1,1 %	-46 -2 -28,6 % -1,1 %
Peruskoulu, 7...16 vuotiaat	1 485	12,3 %	1 463	12,7 %	1 296	11,9 %	1 205	11,7 %	-280 -11 -18,9 % -0,7 %
Lukio, 17...19 vuotiaat	440	3,6 %	378	3,3 %	370	3,4 %	347	3,4 %	-93 -4 -21,1 % -0,8 %
Työikäiset, 20...64 vuotiaat	6 314	52,2 %	5 589	48,3 %	4 887	45,0 %	4 678	45,2 %	-1 636 -63 -25,9 % -1,0 %
75...84 vuotiaat	989	8,2 %	1 033	9,0 %	1 460	13,4 %	1 329	12,8 %	340 13 34,4 % 1,3 %
Yli 84 vuotiaat	414	3,4 %	440	3,8 %	531	4,9 %	820	7,9 %	406 16 98,1 % 3,8 %
Eläkeikä, Yli 64 vuotiaat	2 916	24,1 %	3 252	28,2 %	3 531	32,5 %	3 354	32,4 %	438 17 15,0 % 0,6 %
Mediaani	47,0		48,0		48,0		49,0		
Painotettu keskiarvo	44,1		45,4		47,1		47,7		

Väestöennusteet vuosille 2015 - 2030

		Muuttoliikkeen sis. laskelma				Omavaraislaskelma			Muutos %
ALUE	2014	2015	2020	2030	2014-2030	2015	2020	2030	2014-2030
Etelä-Pohjanmaa	193 400	193 165	192 819	193 130	-0,1	193 263	192 791	192 907	-0,3
	5 471	5 490							
Koko maa	753	245	5 595 213	5 769 032	5,4	5 476 116	5 493 500	5 495 578	0,4
KUNNAT									
Alajärvi	10 171	10 082	9 697	9 113	-10,4	10 151	10 064	10 107	-0,6
Alavus	12 103	11 984	11 527	10 864	-10,2	12 066	11 918	11 900	-1,7
Kauhajoki	14 007	13 934	13 640	13 323	-4,9	13 980	13 880	13 802	-1,5
Kauhava	16 908	16 760	16 164	15 293	-9,6	16 852	16 587	16 341	-3,4
Ähtäri	6 178	6 095	5 756	5 288	-14,4	6 139	5 955	5 676	-8,1
SEUTUKUNTA									
Järviseuutu	21 460	21 207	20 165	18 731	-12,7	21 379	21 014	20 742	-3,3
Kuusioikunnat	22 008	21 746	20 701	19 203	-12,7	21 901	21 415	20 877	-5,1
Seinäjoen seutukunta	126 775	127 294	129 977	134 321	6,0	126 937	127 768	129 220	1,9
Suupohja	23 157	22 918	21 976	20 875	-9,9	23 046	22 594	22 068	-4,7

Väestöllinen huoltosuhde-ennuste 2015 - 2040

ALUE	2014	2015	2020	2025	2030	2035	2040
Etelä-Pohjanmaa	65	67	73	78	81	82	80
Koko maa	57	58	63	66	69	70	70
Kunnat							
Alajärvi	72	75	84	92	98	99	96
Alavus	71	74	84	91	97	99	96
Kauhajoki	62	65	74	80	85	88	86
Kauhava	71	74	80	85	91	94	92
Ähtäri	72	75	88	98	105	106	102

Väestöllinen huoltosuhde ilmoittaa kuinka monta alle 15-vuotiasta ja yli 65-vuotiasta on 100 työkäistä (15-64-vuotias) kohti Vuoden 2015 aluejako. Lähde: tilastokeskus

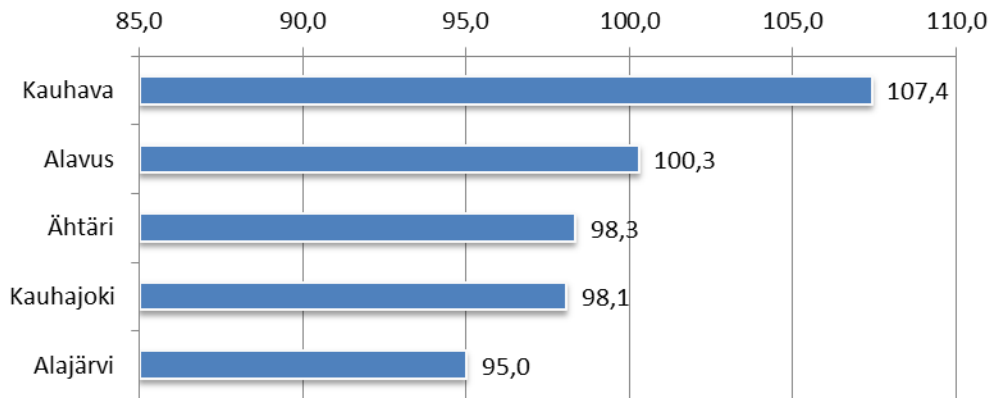
Työpaikat alueittain 2000-2013

Alue	2000	2005	2010	2013	muutos 2000 – 2013 %
Etelä-Pohjanmaa	75 785	77 356	78 870	77 501	+ 2,26
Seutukunta					
Järviseuutu	8 681	8 106	7 971	7 386	-14,9
Kuusiokunnat	9 074	9 274	8 533	8326	-8,2
Seinäjoen seutu	49 105	50 927	53 160	53 195	+8,3
Suupohja	8 925	9 049	9 206	8 594	-3,7
Kunta					
Alajärvi	4 040	3 775	3 827	3 430	-15,1
Alavus	4 856	5 038	4 733	4712	-3
Kauhajoki	5 453	5 707	5 808	5 471	+0,3
Kauhava	7 912	7 843	7 549	7 403	-6,4
Ähtäri	2 681	2 780	2 406	2 294	-14,4

Työlliset alueittain 2000-2013

Alue	2000	2005	2010	2013	muutos 2000 – 2013 %
Etelä-Pohjanmaa	78 138	79 194	80 138	78 944	+1
Seutukunta					
Järviseuutu	8 998	8 629	8 351	7 880	-12,4
Kuusiokunnat	9 540	9 449	8 815	8 512	-10,8
Seinäjoen seutu	49 833	51 460	53 458	53 483	+7,3
Suupohja	9 767	9 656	9 514	9 069	-7,2
Kunta					
Alajärvi	4 098	3 948	3 851	3 611	-11,9
Alavus	4 983	5 051	4 832	4 698	-5,7
Kauhajoki	5 710	5 789	5 738	5 579	-2,3
Kauhava	7 708	7 416	7 060	6 891	-10,6
Ähtäri	2 788	2 725	2 446	2 333	

Suhteellinen työpaikkaomavaraisuus (%) Etelä-Pohjanmaalla kunnittain 2013

Suhteellinen työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän ja sen suhteen. Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100 %, on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä. Jos taas työpaikkaomavaraisuus on alle 100 %, on tilanne päinvastainen.

Johtopäätöksiä väestöstä ja työpaikoista:

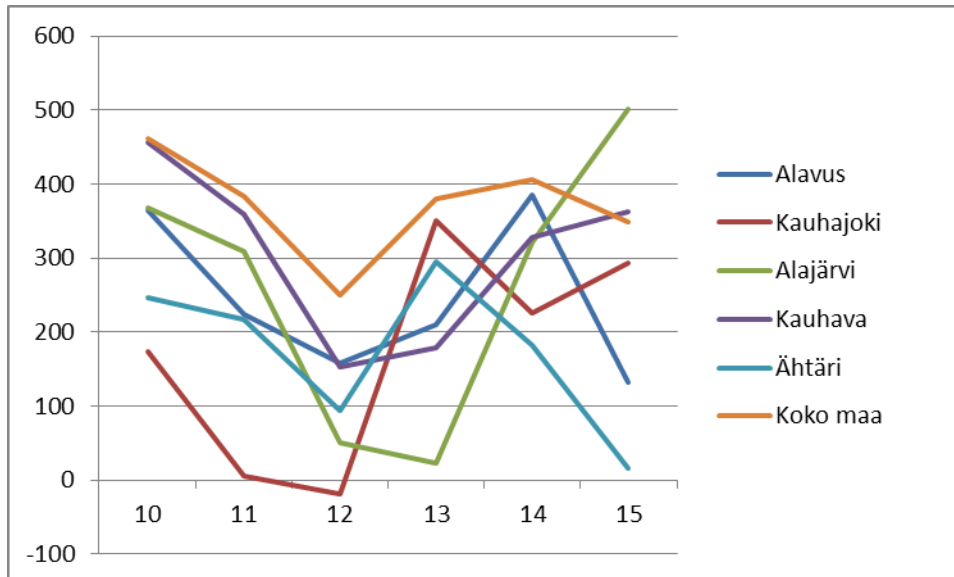
- Alavuden samoin kuin verrokkikuntien huoltosuhde heikkenee nopeasti
- Verrokkikunnista Kauhajoki on onnistunut parhaiten säilyttämään työpaikkansa ja siellä myös huoltosuhde verrokkikuntien paras
- Verrokkikunnista Alajärvellä ja Ähtärissä heikko työpaikkakehitys, jolla vaikutuksia myös Alavudelle
- Seinäjoen positiivinen kehitys ei riitä vetämään Alavuden kehitystä
- Työpaikat eivät ole ainoastaan elinvoima- ja kuntataloustekijä, vaan myös hyvinvointitekijä

Toimenpiteitä:

- Työpaikkojen synnyttämiseksi Homma Hoidetaan elinvoimaohjelman toimenpiteiden toteutusta jatketaan
- Koulutusverkostoajatuksen saaminen vahvasti käytäntöön
- Kaupungin markkinointi
- Monipuoliset asumisen vaihtoehdot ja niiden markkinointi

Talous

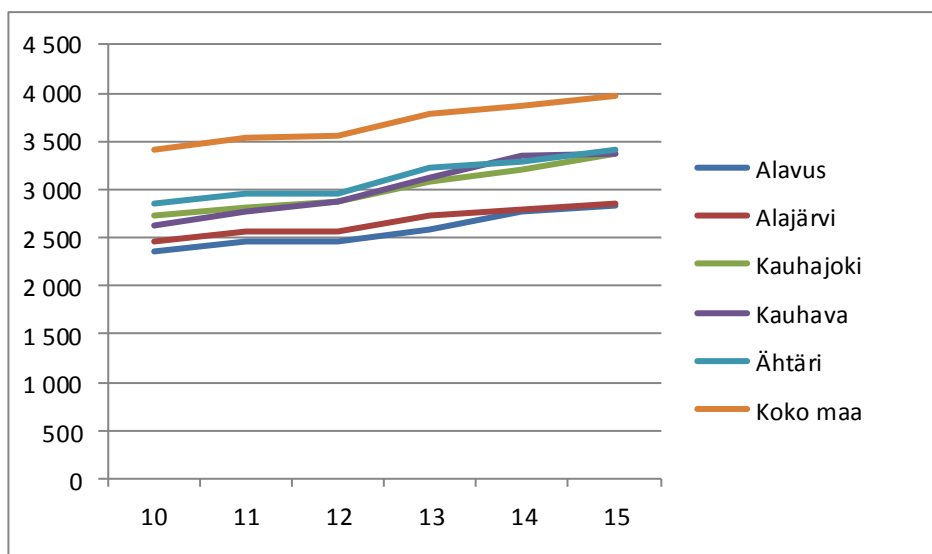
Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate,
€/as.

	10	11	12	13	14	15
Alavus	364	225	158	211	386	132
Kauhajoki	175	6	-19	350	226	293
Alajärvi	368	310	51	22	322	502
Kauhava	456	359	153	178	328	363
Ähtäri	246	218	94	295	182	17
Koko maa	461	384	249	380	406	348

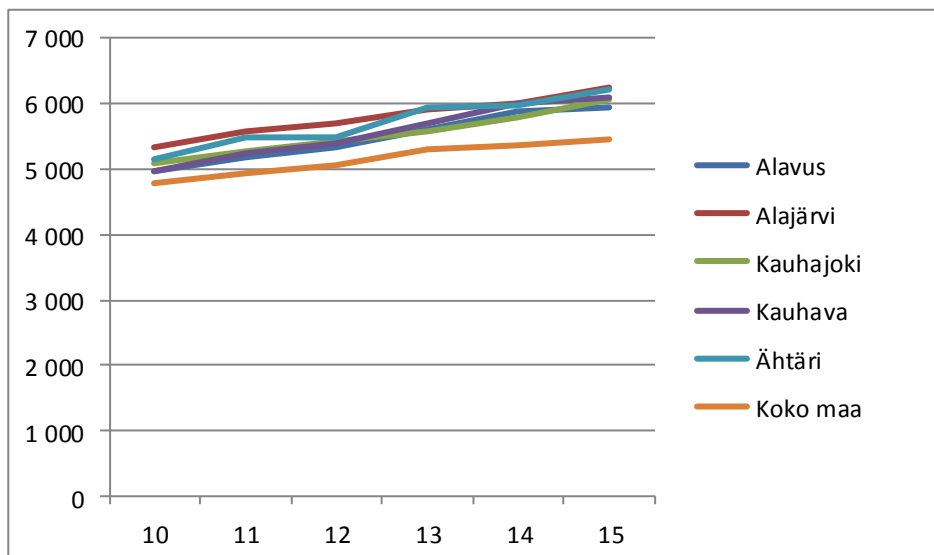
Verotulot, euroa/asukas

Verotulot, €/as	10	11	12	13	14	15
Alavus	2 359	2 457	2 469	2 574	2 775	2 824
Alajärvi	2 462	2 574	2 566	2 732	2 788	2 844
Kauhajoki	2 719	2 821	2 867	3 076	3 201	3 367
Kauhava	2 623	2 771	2 875	3 115	3 345	3 373
Ähtäri	2 846	2 954	2 963	3 235	3 298	3 414
Koko maa	3 414	3 530	3 560	3 787	3 870	3 967

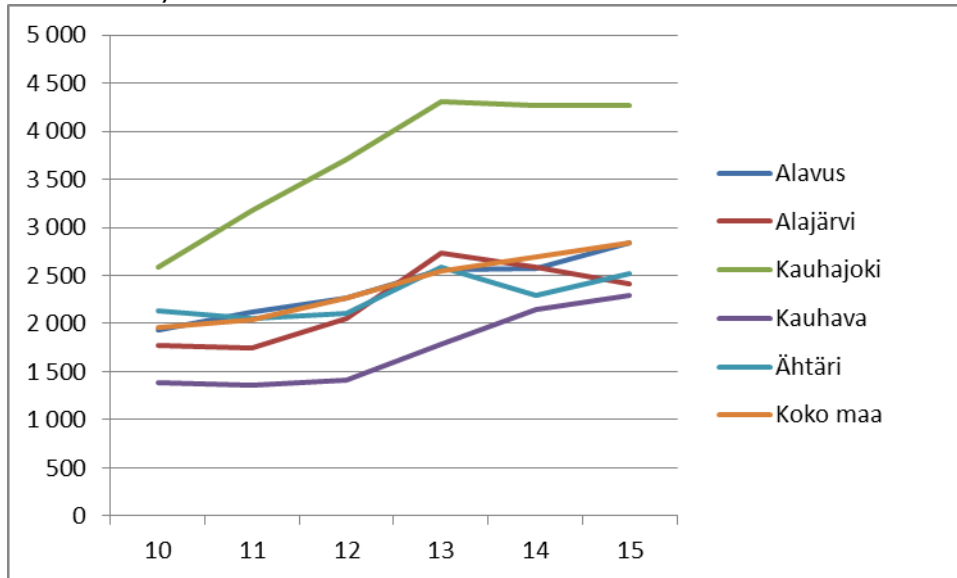
Verotettavien tulojen lisäksi asukaskohtaisiin verotuloihin vaikuttaa veroprosentit. Alavuden tuloveroprosentti on alempi kuin vertailukunnissa.

Verotulot ja valtionosuudet, euroa/asukas

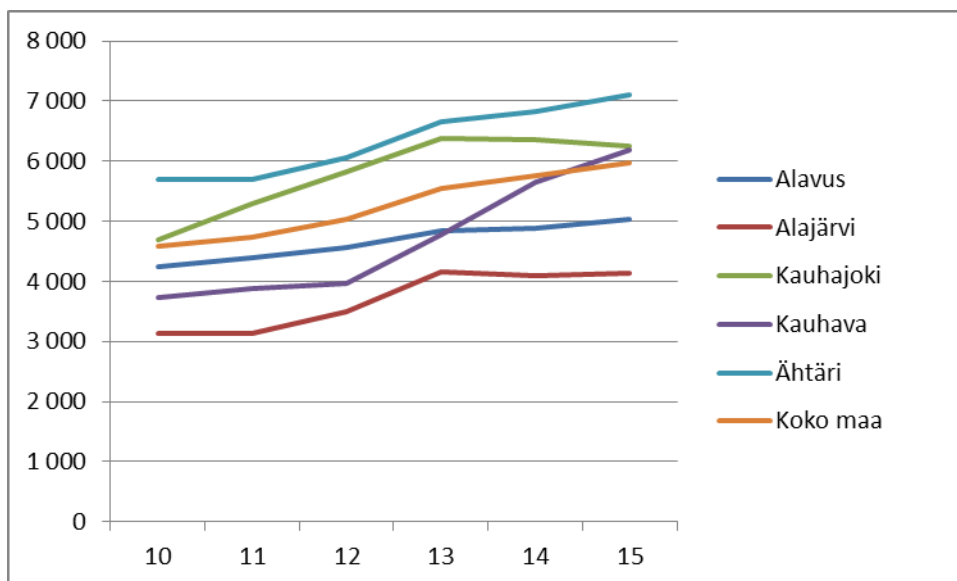

Verotulot + valtionosuudet, €/as.

	10	11	12	13	14	15
Alavus	4 962	5 175	5 348	5 603	5 889	5 929
Alajärvi	5 334	5 587	5 700	5 919	6 015	6 250
Kauhajoki	5 075	5 283	5 421	5 567	5 779	6 055
Kauhava	4 974	5 245	5 407	5 686	6 000	6 088
Ähtäri	5 162	5 492	5 489	5 930	5 986	6 217
Koko maa	4 797	4 948	5 047	5 307	5 368	5 467

Lainakanta, euroa/asukas**Lainakanta 31.12., €/as.**

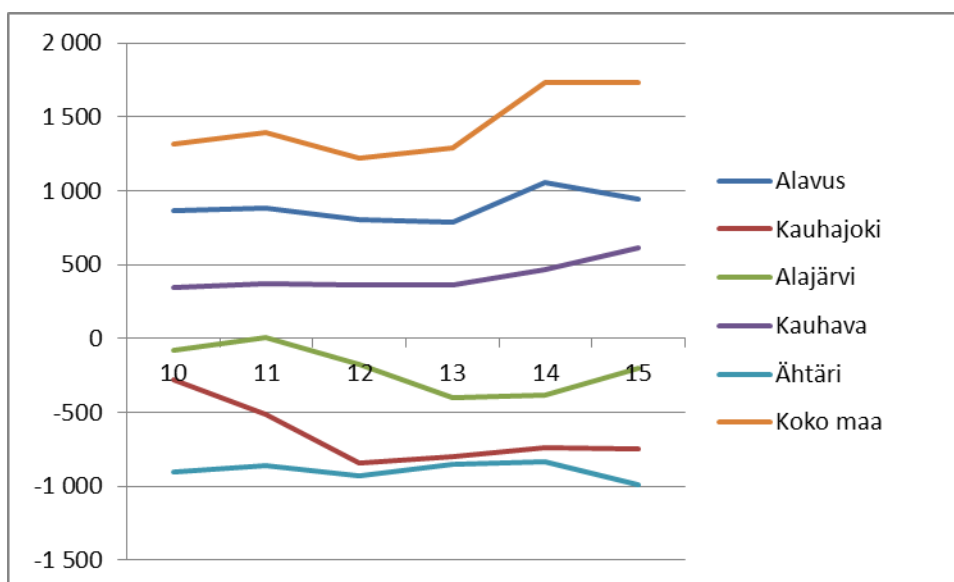
	10	11	12	13	14	15
Alavus	1 936	2 114	2 270	2 553	2 571	2 834
Alajärvi	1 771	1 746	2 047	2 738	2 591	2 410
Kauhajoki	2 586	3 170	3 703	4 309	4 266	4 262
Kauhava	1 392	1 359	1 416	1 788	2 151	2 297
Ähtäri	2 129	2 059	2 106	2 583	2 298	2 521
Koko maa	1 957	2 037	2 261	2 540	2 694	2 835

Konsernin lainakanta, euroa/ asukas

**Konsernin lainakanta
31.12., €/as.**

	10	11	12	13	14	15
Alavus	4 245	4 385	4 564	4 848	4 885	5 041
Alajärvi	3 145	3 143	3 500	4 159	4 091	4 146
Kauhajoki	4 686	5 290	5 818	6 387	6 355	6 256
Kauhava	3 731	3 882	3 968	4 782	5 650	6 179
Ähtäri	5 691	5 694	6 059	6 648	6 839	7 107
Koko maa	4 578	4 729	5 037	5 544	5 768	5 978

Kertynyt yli-/alijäämä €/as.

**Kertynyt yli-/alijäämä,
€/as.**

	10	11	12	13	14	15
Alavus	867	880	809	787	1 056	945
Kauhajoki	-280	-515	-844	-797	-737	-749
Alajärvi	-76	4	-172	-403	-386	-200
Kauhava	344	373	367	361	469	612
Ähtäri	-907	-857	-932	-849	-832	-991
Koko maa	1 314	1 398	1 224	1 290	1 729	1 735

Johtopäätöksiä:

Alavuden talous on koko maata ajatellen hyvin keskimääräisellä tasolla, eikä esim. kriisikuntakriteerit ole täyttymässä.

Syksyllä 2016 Alavuden kaupunki teetti Perlacon Oy:llä analyysin Alavuden taloudesta. Tämän analyysin johtopäätöksiä suhteessa niihin kuntiin, jotka väestömäärältään ja väestökehitykseltään ovat verrattavissa Alavuteen sekä kaikkiin kuntiin verrattuna olivat vuosien 2012 – 2015 osalta mm. :

- Alavuden toimintakate on vuosina 2012 – 2015 kasvanut huomattavasti nopeammin
- Toimintakatteen kasvu ei voi olla menneen kasvun kaltaista → menojen kasvua on hillittävä edelleen merkittävästi
- verotettavien tulojen kasvu on ollut hitaampaa ja valtionosuuksien nopeampaa
- poistojen taso matalampi
- bruttoinvestointien määrä euroa/asukas on ollut alhaisempi

Vuonna 2019 toteutuvan sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksia Alavuden talouteen Perlacon Oy arvioi seuraavasti:

- Alavudella 2005–2014 toimintakatteen kasvusta sote on selittänyt yli 79,8 % ja muut toiminnot vain noin 20,2 %. Sote -uudistus parantaa oletettavasti Alavuden taloustilannetta siten, että menojen kasvuvauhti hidastuu. Välittömät uudistuksen talousvaikutukset on kuitenkin rajoitettu melko pieniksi
- Kunnan tulovero alenee 12,30 prosenttiyksikköä -> vaikutus 2016 tasossa noin 16,7 miljoonaa euroa
- Koko maan tasolla kuntien yhteisöveroista siirretään 500 miljoonaa euroa sote-alueille, Vaikutus Alavudella (2016) noin 0,7 miljoonaa euroa
- Soten valtionosuudet siirtyvät. Vaikutus Alavudella 2016 tasolla 28,2 miljoonaa euroa
- Nyt tiedossa olevin taustatiedoin Alavudella lopullinen muutos + 52 €/as -> + 628 000 euroa, joka toteutuisi täysimääräisesti 2022

Toimenpiteitä :

- Merkittävä toimintamenojen kasvua hillitsevä ratkaisu oli sote-palvelujen tuotannon siirtäminen yhteisyritykselle v. 2016 alusta. Myös tehdyt kouluverkko-ratkaisut ovat olleet välttämättömiä menojen kasvun hillitsemiseksi.
- Lisäksi ”hiljaista” sopeutusta toiminnoissa tehdään jatkuvasti. Esimerkiksi hallinto henkilöstö on vähentynyt eläköitymisten vuoksi 3,5 henkilöä vuonna 2016.
- Sote- ja maakuntauudistuksen, sekä asukkaiden vähenemisen ja ikääntymisen vuoksi on tärkeää, että sopeutusta ja rakenteellisia uudistuksia jatketaan. Vain kunnossa oleva kuntatalous mahdollistaa panostukset asukkaiden hyvinvointiin ja kaupungin elinvoiman ylläpitoon.

4. ASUKKAIDEN HYVINVOINNIN, TERVEYDENTILAN JA PALVELUJEN KUVAUS

Tässä kappaleessa kuvataan alavutelaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä ikäkausittain valtakunnallisista tietolähteistä saatujen indikaattorien avulla sekä kuvataan kaupungin palveluissa tuotettuja toimenpiteitä, joilla vastataan asukkaiden hyvinvointitarpeisiin. Tähän tarkasteluun on pyritty löytämään oleelliset, suurta joukkoa kuntalaisia koskevat indikaattorit.

Heikkoutena tällaisessa indikaattoritarkastelussa on, että se ei pysty kuvaamaan sitä, missä määrin erilaiset sosiaaliset, terveydelliset ja taloudelliset ongelmat kietoutuvat ihmisten elämässä hankaliksi ”ilkeiksi” kokonaisuuksiksi.

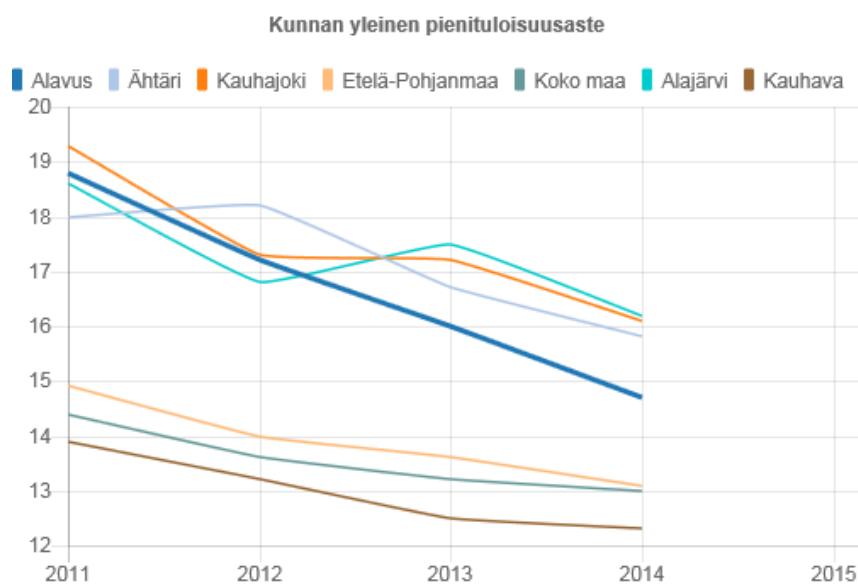
Hyvinvointia arvioitaessa ja kehitettäessä on huomattava, että yksiselitteistä hyväksyttyä määritelmää hyvinvoinnille ei ole. Hyvinvointi kattaa kaiken sen, mikä on hyvää elämää yksilölle. Mutta edelleen ollaan erimielisiä siitä, mistä hyvinvoinnissa tarkkaan ottaen on kysymys.

Eräs määritelmä hyvinvoinnista :

Ihmisen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, emotionaalista ja hengellistä hyvää oloa, joka on ihmisen itsensä, hänelle läheisten ihmisten, sekä yhteiskuntapolitiikan, palvelujärjestelmän toiminnan ja lähiympäristön tulosta.

*Hyvinvoinnin kokemus koostuu
jokaisen itselleen tärkeiksi kokemista asioista.
Hyvinvointi merkitsee erilaisia asioita ihmisille.
elämänkaaren eri vaiheissa.
(Perttilä ym. 2010)*

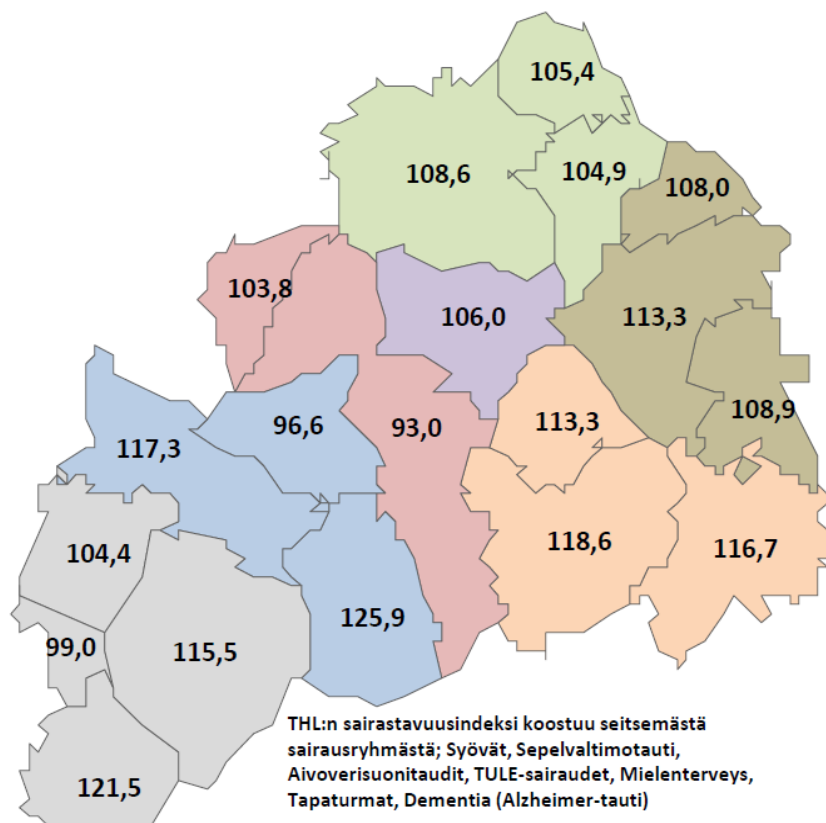
4.1. KAIKKI IKÄRYHMÄT

Indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä. Pienituloisuuden rajana käytetään 60 % suomalaisten kotitalouksien käytettävissä olevan ekvivalentin rahatulon (uudistetulla OECD-skaalalla laskien) mediaanista kunakin vuonna.

Sairastavuus

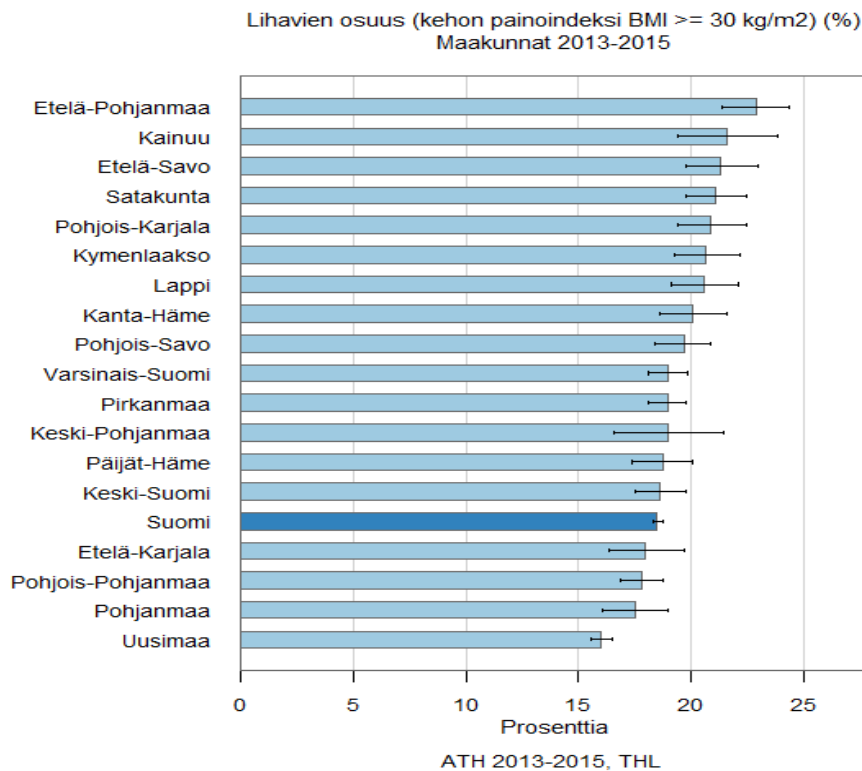
Vakioimaton sairastavuusindeksi

Jalasjärvi	116
Alavus	111
Kauhajoki	109,5
Isojoki	108,5
Kurikka	107,4
Alajärvi	105,9
Ähtäri	103,1
Lapua	103,1
Kauhava	101,6
Kuortane	100,8
Soini	100,2
Vimpeli	99,6
Evijärvi	98,9
Isokyrö	98,4
Seinäjoki	96,5
Ilmajoki	94,8
Lappajärvi	92,9
Teuva	91,9

Indikaattori ilmaisee jokaiselle Suomen kunnalle lasketun indeksin avulla miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon (= 100). Kelan Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttujaan: kuolleisuuden, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä (16 - 64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Indeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on ko. sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta.

Ikävakioitu sairastavuusindeksi

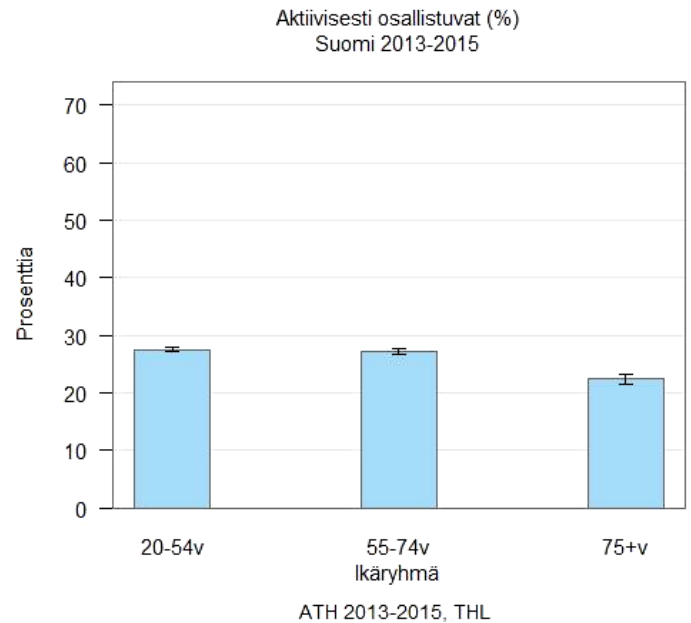
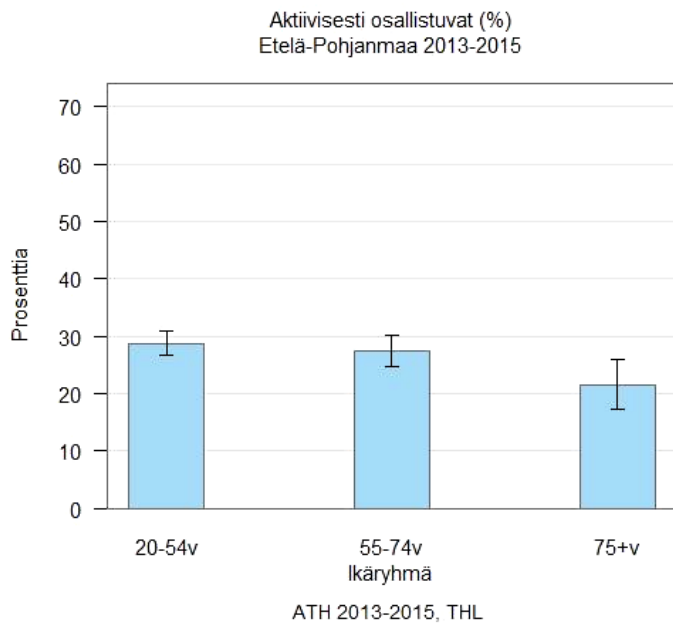
Indikaattori ilmaisee lihavien (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m²) osuuden 20 vuotta täyttäneistä.

Lihavuus lisää huomattavasti riskiä sairastua sydän- ja verisuonitauteihin, tyypin 2 diabetekseen sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin. Merkittävä lihavuus aiheuttaa myös liikkumisrajoitteita. Lihavien osuus Suomessa on kasvanut ja lihavuus on merkittävä kansanterveysongelma. Lihavuuden ehkäisy onkin erittäin tärkeää pyrittäessä ehkäisemään kroonisia sairauksia ja toimintakyvyn alenemista. Lihavuudella on yhteys myös koettuun hyvinvointiin. Kuntakohtaista tietoa lihavien osuudesta ei ole saatavissa, mutta korkea sairastavuusindeksi kertoo, että Alavus ei poikkea ainakaan positiiviseen suuntaan maakunnan luvuista.

THL:n mukaan toimenpiteitä, mitä kunnissa tulisi lihavuuden vuoksi tehdä :

- terveydenhuollon toiminta, lihavuuden tunnistaminen ja varhainen puuttuminen
- ravitsemukseen ja liikuntaan liittyvä terveyttä edistävä elintapaneuvonta ja tiedottaminen
- liikuntamahdollisuuksien kattava tarjonta kaikille väestöryhmille
- työpaikkaruokailun tarjonta aikuisväestölle
- terveellisen koulu- ja opiskelija-ruokailun mahdollistaminen lapsille ja nuorille

Osallisuus

Aktiivisesti osallistuvien osuus (%) indikaattoritietoa ei ole saatavissa kuntakohtaisena, mutta Etelä-Pohjanmaan tulosta voidaan pitää suuntaa antavana myös Alavuden osalta. Sosiaalisesti aktiivisten osuus Etelä-Pohjanmaalla vuosina 2013 – 2015 on ollut 27,4 % ja koko maassa 26,9 %

Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 20 vuotta täyttäneistä, jotka osallistuvat aktiivisesti jonkin kerhon, järjestön, yhdistyksen, harrasteryhmän tai hengellisen tai henkisen yhteisön toimintaan (esimerkiksi urheiluseura, asukastoiminta, puolue, kuoro, seurakunta).

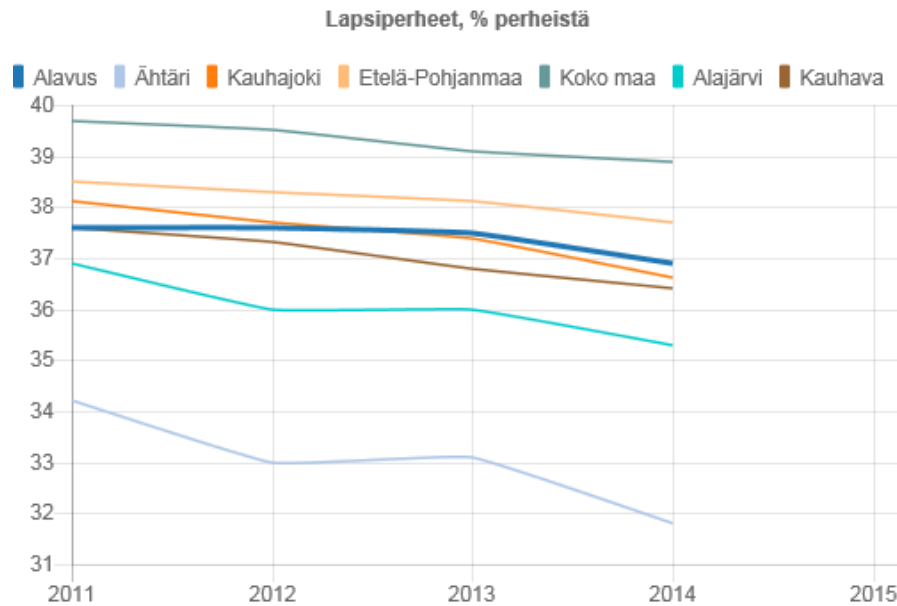
THL:n mukaan sosiaalisesti aktiivisilla ihmisillä on pienempi ennen aikaisen kuoleman ja pitkäaikaiseen laitoshoitoon sijoittumisen riski kuin sosiaalisiin toimintoihin vähemmän osallistuvilla. Erilaiset kulttuuriharrastukset, järjestötoiminta, matkustaminen ja tanssiminen ovat esimerkkejä sosiaalisesta aktiivisuudesta, jossa ihmiset tekevät itselleen mielekkäitä asioita yhdessä toisten kanssa ja voivat kokea yhteenkuuluvuutta, hyväksyntää ja pidettynä olemista.

Sosiaalisessa verkostossa tapahtuvat muutokset, depressiiviset oireet ja iän myötä lisääntyvä riski liikkumis- ja toimintakyvyn heikkenemiseen saattavat heikentää mahdollisuuksia osallistua erilaisiin sosiaalisiin toimintoihin. Sosiaalisen aktiivisuuden tarpeiden kartoittaminen ja osallisuuden tukeminen ovat yksi keskeinen osa kuntalaisten terveyttä edistävää toimintaa.

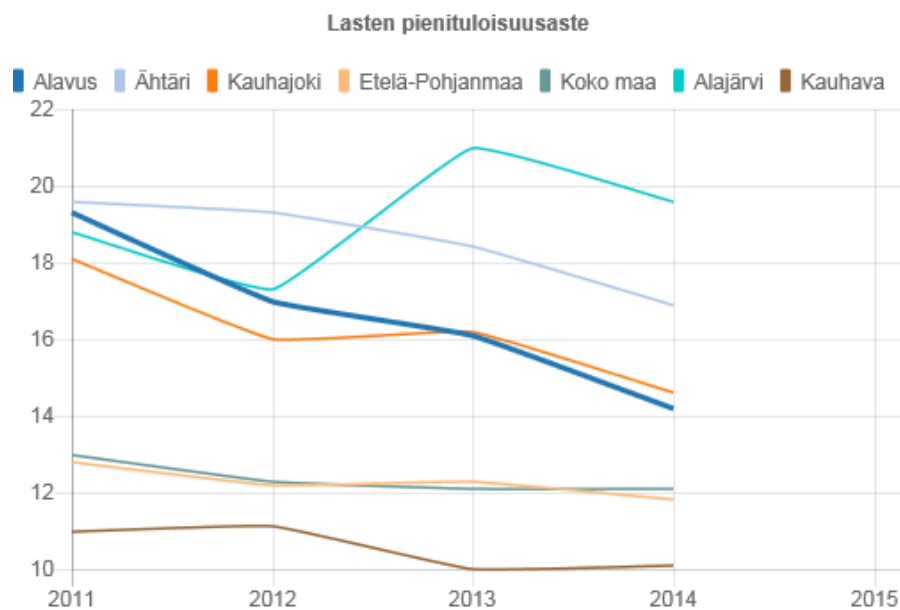
Kaikkia ikäryhmiä koskevia johtopäätöksiä:

- Alavuden yleinen pienituloisuusaste on laskenut tasaisesti, joskin on yleisempää kuin Etelä-Pohjanmaalla ja koko maassa. Pienituloisuusasteeseen vaikuttaa paikkakunnan elinkeinorakenne ja työelämän ulkopuolella olevien suuri määrä.
- Aukkaiden pienituloisuus lisää kunnallisten palveluiden tärkeyttä.
- Korkea sairastavuusaste on sekä ihmisten hyvinvointia heikentävä tekijä että rasite kansantaloudelle. Sairastavuuden vähentämiseksi ei koko väestön tasolla ole nopeita ratkaisuja, mutta esim. liikalihavuuden vähentämisellä ja estämisellä saavutetaan selviä terveyshyötyjä. Varhaiskasvatuksessa ja koulussa on jo havahduttu toimenpiteisiin lihavuuden estämiseksi, mutta toimia esim. työikäisten osalta olisi mietittävä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.
- Alavudella yhteisöllisyyden tukeminen on nostettu strategiatavoitteeksi asti. Yhteisöllisyyden ja järjestötoiminnan tukemisella lisätään asukkaiden osallisuutta.
- Osallistumisen mahdollisuuksia asukkaille tarjoaa myös kaupungin vapaa-aikatoimi, kirjasto ja etenkin kansalaisopisto. Kansalaisopiston toiminnassa on erityisen merkittävää se, että toiminta kattaa koko kaupungin alueen.

4.2. LAPSET, VARHAISNUORET JA LAPSIPERHEET

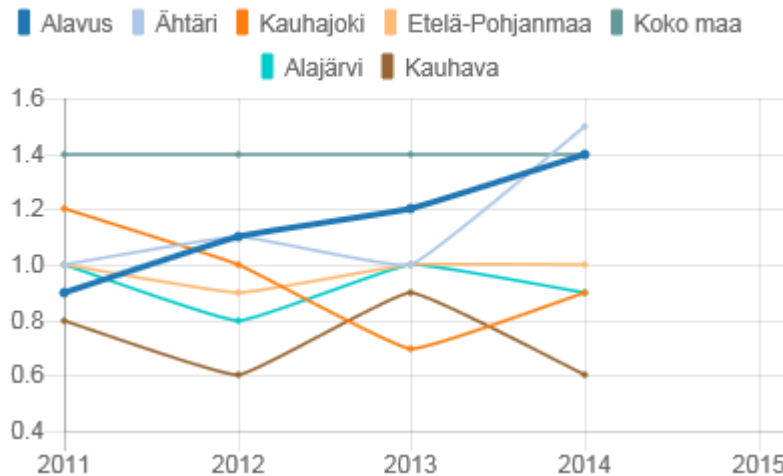

Indikaattori ilmaisee lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista perheistä. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia.

Indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18-vuotiaitten henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista alle 18-vuotiaista henkilöistä. Pienituloisuuden rajana käytetään 60 % suomalaisten kotitalouksien käytettävissä olevan ekvivalentin rahatulon (uudistetulla OECD-skaalalla laskien) mediaanista kunakin vuonna.

Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17-vuotiaat, % vastaavanikäises...

Indikaattori ilmaisee vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0 – 17 -vuotiaiden lasten osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Sisältää kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut, huostaan otetut, tahdonvastaisesti huostaan otetut, jälkihuollossa olevat lapset.

Kodin ulkopuolelle sijoitusten taustalla voivat olla niin vanhemmista kuin lapsistakin johtuvat syyt. Usein taustalla on päihteiden käyttö. Tämän indikaattorin rinnalla olisi hyvä tarkastella lastensuojeluilmoitusten pitkän aikavälin tilastoja, joissa ilmenevät muutokset heijastuvat myös huostaanottoilastoihin. Avohuollon tukitoimien lisääminen voi vähentää sijoitusten määrää, mutta samalla se voi lisätä huostaanottojen määrää kun lastensuojelullisia toimenpiteitä vaativia tilanteita tulee enemmän esille.

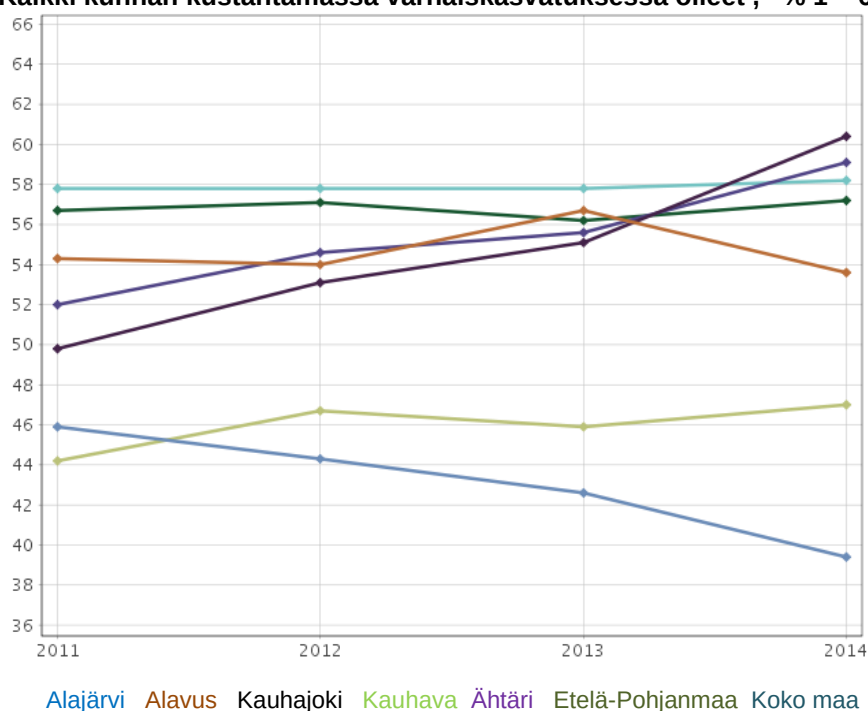
Vaikka valtakunnallisesti ei ole saatavissa tilastotietoa päihteiden käytön yhteydestä huostaanottoihin tai avohuollon tukitoimiin, antavat paikalliset selvitykset jotain kuvaa päihde-ehtoisten huostaanottojen yleisyydestä. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla (2005) tehdyn selvityksen mukaan vanhempien päihdeongelmat olivat yleisin alle 12-vuotiaiden lasten huostaanoton tarvetta aiheuttava tekijä. 13 – 17 -vuotiailla nuorilla nuoren oma päihteiden käyttö oli tekijänä yli kolmanneksessa huostaanotoista.

Toimenpiteitä:

- Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät sekä Kuusiolinna Oy satsaavat varhaisen tuen palveluihin
- Lape-toiminta: Alavuden kaupungin hyvinvointipalvelujen kehittämiseksi toimii elokuussa 2016 nimetty LAPE-työryhmä (lapsi- ja perhepalveluiden kehittämistyöryhmä), jonka jäseniä ovat Maria-Liisa Nurmi ja Jutta Paavola sote-kuntayhtymästä, Pauliina Kailajärvi ja Elina Anttila-Varpula Kuusiolinna OY:stä ja Jukka Peltola, Mervi Rintamäki ja Kaisa Haapaniemi Alavuden kaupungilta.
- Kuusiokuntien sosiaali- ja terveystyöntekijät yhteistyössä Kuusiolinna OY:n ja kaupungin kanssa osallistuu Tekesin ja Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin Välttämisen koodi- hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on kehittää uusi vaikuttava etupainotteisuuteen perustuva toimintamalli, jonka avulla lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäistään. Keskeinen paikallinen toimijataho on etsivä nuorisotyö.

1 – 6 -vuotiaat

Kaikki kunnan kustantamassa varhaiskasvatuksessa olleet , % 1 – 6 -vuotiaista

Indikaattori ilmaisee kunnan kustantamassa varhaiskasvatuksessa vuoden lopussa olleiden kaikkien lasten osuuden prosentteina väestön 1-6-vuotiaista. Väestötietona käytetään vuoden viimeisen päivän tietoa. Luvuissa on mukana sekä kokopäivä- ja osapäivähoidossa olleet lapset kaikista hoitomuodoista.

Vuosien 2011-2014 välillä Alavudella varhaiskasvatuksessa olleiden lasten osuus on ollut hyvin tasaista. Alavudella hoidetaan paljon alle kolmevuotiaita lapsia myös kotona kodinhoidontuella, mikä vähentää lasten määrää varhaiskasvatuksessa. Prosenttia myös pienentää se, että osa kuusivuotiaista käy esiopetusta perusopetuksen puolella, eikä näy näin varhaiskasvatuksen tilastoissa.

Uusi varhaiskasvatuslaki astui voimaan 1.8.2016. Laissa taataan jokaiselle lapselle oikeus vähintään 20 h/ vko tarjottavaan varhaiskasvatukseen. Tämä tulee todennäköisesti nostamaan lasten osuutta varhaiskasvatuksessa.

EU:n ja OECD:n kaltaiset kansainväliset organisaatiot painottavat suosituksissaan, että mahdollisimman suuri joukko varhaiskasvatusikäisiä lapsia voisi osallistua varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on lapsen oikeus.

Varhaiskasvatus vaikuttaa monilla tavoin lasten ja perheiden hyvinvointiin. Se vaikuttaa lapsen elämänlaatuun tässä ja nyt, kun lapsella on mahdollisuus osallistua itselle mielekkääseen ja pedagogisesti rakennettuun toimintaan. Varhaiskasvatuksen arjessa vuorovaikutus toisten lasten ja aikuisten kanssa on keskeistä. Hyvin rakennettu oppimisympäristö tukee lapsen kehitystä ja oppimista.

Varhaiskasvatuksen kehitykselliset vaikutukset näkyvät positiivisena oppimiseen suuntautumisena ja koulupolun sujuvuutena. Vaikutukset ovat erityisen suuret etenkin niillä lapsilla, joilla on pulmia kehityksessä ja oppimisessa tai joiden elinolot ovat vaikeat. Varhaiskasvatus lisää niin lasten keskinäistä tasa-arvoa, kuin yhteiskunnallistakin tasa-arvoa.

Varhaiskasvatus mahdollistaa vanhemmille työelämään ja opiskeluun osallistumisen ja näin lisää perheiden hyvinvointia.

Varhaiskasvatus, Kuusiolinnan varhainen tuki ja MLL järjestää yhdessä lapsiperheille avointa leikkitoimintaa kerran viikossa kolme tuntia. Leikkitoiminnassa lapset saavat ohjattua toimintaa ja vanhemmat vapautuvat hoitamaan omia asioitaan.

Varhaiskasvatuksen kehittämishanke

Vuoden 2017 alusta käynnistyy Alavuden varhaiskasvatuksen kehittämishanke

PALAPELI – parempaa laatua pedagogiikkaa lisäten. Kehittämishankkeen tavoitteena on lasten toimijuuden ja osallisuuden lisääminen päiväkodissa pedagogisia työtapoja sekä oppimisympäristöjä jatkuvasti tarkastellen ja kehittäen. Näiden toimintamallien käytäntöön juurruttaminen ja henkilökunnan ammatillisen osaamisen parempi hyödyntäminen uuden varhaiskasvatussuunnitelman ja -lain mukaiseksi toiminnaksi. Tavoitteena on luoda toimintamalli, joka voidaan myöhemmin siirtää perhepäivähoitoon ja ryhmiksiin.

Liikunnasta iloa ipanoille

Liikunnasta iloa ipanoille - hanke käynnistyi alkuvuodesta 2016 ja tarkoituksena on hakea vielä hankerahaa vuosille 2017-2018. Hankkeen avulla pyritään lisäämään lasten päivittäistä liikuntaa ja hyvinvointia varhaiskasvatuksessa sekä kaikkien lasten ja perheiden keskuudessa Alavuden kaupungissa.

Tilastot osoittavat, että Etelä- Pohjanmaalla on suomen ylipainoisimmat lapset. Varhaiskasvatuksessa tähän asiaan kiinnitetään erityistä huomiota lisäämällä lasten päivittäistä liikuntaa, sekä ruokahuollon kanssa mietitään lasten päivittäisen ruuan terveellisyyttä.

Alakouluikäisten lasten hyvinvointi

Alakouluikäisistä lasten fyysisestä ja henkisestä hyvinvoinnista ei tällä hetkellä ole saatavissa kovinkaan paljon tietoa. Ongelma tulee korjaantumaan vuonna 2017. Tällöin Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos (THL) aloittaa lapsiin suunnatun hyvinvointitutkimuksen. Samoin uuteen opetussuunnitelmaan on otettu valtakunnallisesti toteutettava lasten ja nuorten liikunnallisia kykyjä mittaava MOWE-testistö. Näiden tutkimusten toteuttamisen jälkeen saamme Alavuden lasten hyvinvoinnista nykyistä kattavamman ja selkeämmän kuvan.

Ilman selkeää tutkimustulosta ei alakouluikäisten yleisestä hyvinvoinnista todeta mitään varmaa.

THL:n viimeisessä vuonna 2015 toteutetussa kyselyssä koulujen opiskeluolosuhteet ovat Alavudella kohtuullisessa kunnossa. Erityisen merkittävä tulos on kysymyksessä koulun ilmapiiri, työrauha ja niiden edistäminen. Koko maan keskiarvopistemäärä on 52 ja Alavudella se on 81. Toinen selkeästi muusta maasta poikkeava tuloa on kohdassa kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisy ja niihin puuttuminen. Maan keskiarvopistemäärä on 49 ja Alavudella se on 81. Tutkimukseen ovat osallistuneet niin ylä- kuin alakoulutkin.

Pisteet	Koko maa	Alavus
Viimeisin työolotarkastus tiedossa	68	83
Melu, valaistus, lämpötila, ilmanvaihto ym.	80Toteutuu hyvin	88Toteutuu hyvin
Kosteus ja homevauriot ym.	76Toteutuu hyvin	89Toteutuu hyvin
Kemialliset päästöt, hajut, kemikaalien säilytys ja käyttöturvallisuustiedotteet, suojavälineet ym.	74Toteutuu vaihtelevasti	82Toteutuu hyvin
Kouluruokailun järjestelyt (tilat, ajoitukset, ruuan riittävyys ja laatu ym.)	62Toteutuu vaihtelevasti	72Toteutuu vaihtelevasti
Tilojen käyttö, soveltuvuus, esteettömyys ja ergonomisuus	74Toteutuu vaihtelevasti	96Toteutuu hyvin
Tapaturmavaarat sisätiloissa (portaat, lattiamateriaalit, aineopetustilat ym.)	77Toteutuu hyvin	96Toteutuu hyvin
Tapaturmavaarat ulkotiloissa (leikkitteluneet, piha, liikennejärjestelyt ym.)	67Toteutuu vaihtelevasti	67Toteutuu vaihtelevasti
Oppilaiden sosiaalityilat (WC-, pesu- ja lepotilat ym.)	71Toteutuu vaihtelevasti	82Toteutuu hyvin
Siisteys ja jätteiden käsittely ym.	73Toteutuu vaihtelevasti	82Toteutuu hyvin
Koulun ilmapiiri ja työrauha ja niiden edistäminen	52Toteutuu vaihtelevasti	81Toteutuu hyvin
Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisy ja niihin puuttuminen	49Toteutuu vaihtelevasti	81Toteutuu hyvin
Muita koulu yhteisön hyvinvointiin liittyviä asioita	53 vaihtelevasti	81Toteutuu hyvin

Alavuden koulut osallistuvat **Liikkuva koulu**-hankkeeseen. Hankkeen avulla monipuolistetaan koulujen välituntialueiden liikuntamahdollisuuksia. Muutamissa kouluissa on oppilaiden ohjaamaa välituntiliikuntatoimintaa. Varsinkin ala-asteiden välitunnilla harvoin näkee paikallaan olevaa oppilasta. He touhuavat, kiipeilevät ja leikkivät välituntisin. Pelkästä välituntiliikunnastakin kertyy liikuntaa 1 – 1,5 tuntia päivässä.

Alavuden yläkoulujen pihoja on kehitetty ja kehitetään edelleen innostamaan oppilaita entistä aktiivisempaan liikuntaan. Tähän käytetään mm. Liikkuva koulu-hankkeen avulla saatua rahoitusta.

Yläkoulu- ja lukioikäisten hyvinvointi

Nuorten ylipainoisuus

THL:n vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen mukaan alavutelaisista 8. ja 9. luokkien oppilaista ylipainoisia oli 20,1 %. Koko maan keskiarvo on 16,4 % ja maakunnan keskiarvo on 19 % (THL 2013). Alavutelaisten nuorten ylipainoisuutta voidaan selittää sekä liikuntaharrastuksen vähäisyydellä sekä ruokavaliolla. Heistä hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa harrastaa 38,3 %, kun vastaava koko maan luku on 31,9 %. Mikäli tulosta tarkastelee toisesta näkökulmasta, voi todeta, että hengästyttävää liikuntaa alavutelaisista yläkouluikäisistä yli tunnin viikossa harrastaa 61,7 % kun valtakunnallinen keskiarvo on 68,1 %. Toisaalta alavutelaisista 8. j 9. luokkien oppilaista syö hedelmiä päivittäin ainoastaan 8 % ja koko maassa vastaava luku on 15 %. Muita selittäviä tekijöitä ei THL:n materiaaleista löytynyt.

Uusin THL:n suorittama kouluterveyskysely tehtiin vuonna 2015. Tällöin valitettavasti teknisistä ongelmista johtuen Alavuden Yläkoulun tulokset jäivät pois. Töysän Yläasteen tulosten perusteella voidaan päätellä, että erityisesti poikien ylipainoisuus on yhä ongelma. Töysän yläasteen pojista 21 %:a on ylipainoisia ja tytöistä 12%. Valtakunnallinen oppilaiden ylipainoprosentin keskiarvo on 16 %. Lukiolaisten ylipainoisuus ei poikkea maan keskiarvosta.

Edelleen eräänä selittävänä tekijänä näyttää jatkuvan liikuntaharrastuksen vähäisyys osalla oppilaista. Alavuden lukiolaiset harrastavat hengästyttävää liikuntaa saman verran kuin muutkin Suomen lukiolaiset. Ruokavalioerot olivat edelleen merkittävät koko maahan verrattuna niin Töysän yläasteen kuin lukion oppilaidenkin osalta.

Töysän yläasteen oppilaista vuonna 2015 ilmoittaa syövänsä koululounasta päivittäin 86 % ja lukiolaisista 68 %. Kummatkin luvut ovat selkeästi yli valtakunnallisen keskiarvon. Toisaalta yläasteen oppilaista 42 % ilmoittaa valikoivansa, mitä aterian osia kouluruokailussa syö. Ehkäpä ruoasta karsiutuvat vihannekset sekä hedelmät.

Nuoret ja päihteet

Tupakointi on selkeästi vähentynyt niin yläasteella kuin lukiossakin. Vuonna 2011 yläasteikäisistä tupakoi päivittäin 23 % on nyt vastaava luku 11 % (Töysän yläaste). On oletettavaa, että vastaava kehitys on tapahtunut koko alavutelaisessa ikäluokassa. Myös lukiolaisten tupakointi on vastaavana ajanjaksona vähentynyt. Vuonna 2011 heistä tupakoi päivittäin 13 % ja vuonna 2015 ainoastaan 8 %.

Alkoholien käytössä on havaittavissa myös myönteistä kehitystä. Vuonna 2007 kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista vähintään kerran kuukaudessa ilmoitti olevansa tosi humalassa 28 %. Nyt vastaava luku on 14 %. Lukiolaisista vuonna 2007 kerran kuukaudessa tosi humalassa ilmoitti olleensa 32 %. Vuonna 2015 vastaava luku on 18 %.

Mitä todennäköisimmin nuorten asenne tupakointiin ja humalahakuiseen alkoholin käyttöön on muuttunut. Suoranaista selittävää tekijää ei THL:n aineistosta löydy. Pääasia onkin kehityksen myönteinen suunta. Olkoon sen aiheuttajana koulun panostus, nuorisotyö tai mikä muu tahansa.

Nuoret ja koulu

Koulun vaikutus nuoriin on erittäin suuri. Merkitystä ei ole ainoastaan opetussuunnitelmassa määritellyillä asioilla. Joskus jopa tärkeämpi on koulun antama viitekehys, jonka kautta nuori peilaa itseään niin kaveripiiriin kuin koulun aikuisten antaman palautteen kautta. Koululla on merkittävä rooli nuoren minäkuvan kehityksessä.

Noin puolet yläasteikäisistä ilmoittaa pitävänsä koulunkäynnistä. Vastaava valtakunnallinen luku on hieman suurempi. Kuitenkaan ero ei ole merkittävän suuri. Suomen yläkouluikäisten kouluviihtymättömyyttä on runsaasti tutkittu. Selkeätä vastausta ei tähän ole saatu. Johtuuko se koulun liiasta teoriapainotteisuudesta, valinnaisuuden vähäisyydestä vai ikäkausisesta kapinavaiheesta. Syitä voi olla useita.

Koulukiusaaminen vaikuttaa erittäin voimakkaasti nuoren minäkuvan muodostumiseen. Jokainen koulukiusaaminen on liikaa. Saatavissa olevan THL:n vuonna 2015 tehdyn kyselyn mukaan niin Töysän yläasteella kuin Alavuden lukiossakin koulukiusaaminen on keskimääräistä vähäisempää. Töysän yläasteen osalta kiusaaminen on noin puolet harvinaisempaa kuin Suomessa keskimäärin. Myös lukiossa koulukiusaaminen on melko harvinaista. 2 % oppilaista ilmoitti kokeneensa kiusaamista vähintään kerran viikossa. Alavuden kouluissa on käytössä **KIVA-koulu** järjestelmä. KIVA-koulu nimitys tulee sanoista kiusaamisesta vapaa koulu. On luultavaa, että kohtuullisen myönteinen tulos johtuu ainakin osittain järjestelmän käytöstä.

Suurimmiksi ongelmiksi oppilaat kokevat koulun fyysisissä työoloissa. Erityisesti luokkien lämpötila sekä ilmastointi koettiin ongelmallisiksi. Samoin koulukalusteita pidettiin epämukavina.

Tiivistelmä

Alakouluikäisistä lasten hyvinvoinnista on tällä hetkellä saatavissa kovin vähän tilastollista tietoa. Tilanne tullee muuttumaan THL:n ulottaessa hyvinvointikyselynsä koskemaan myös heitä. Alavuden koulut tarjoavat hyvät kasvu- oppimisolosuhteet alakouluikäisille lapsille (THL:n 2015 tehty tutkimus oppilashuototyöryhmille).

Yläkoulu- ja lukioikäisten niin tupakointi kuin alkoholinkin käyttö on ilahduttavasti vähentynyt.

Yläkouluikäisten kohdalla liikunnan määrä on keskimääräistä vähäisempää.

Alavutelaiset nuoret syövät muun Suomen nuoria vähemmän hedelmiä, marjoja ja vihanneksia. Ilmeisesti näistä syistä johtuen ylipainoisuus on keskimääräistä yleisempää alavutelaisilla nuorilla.

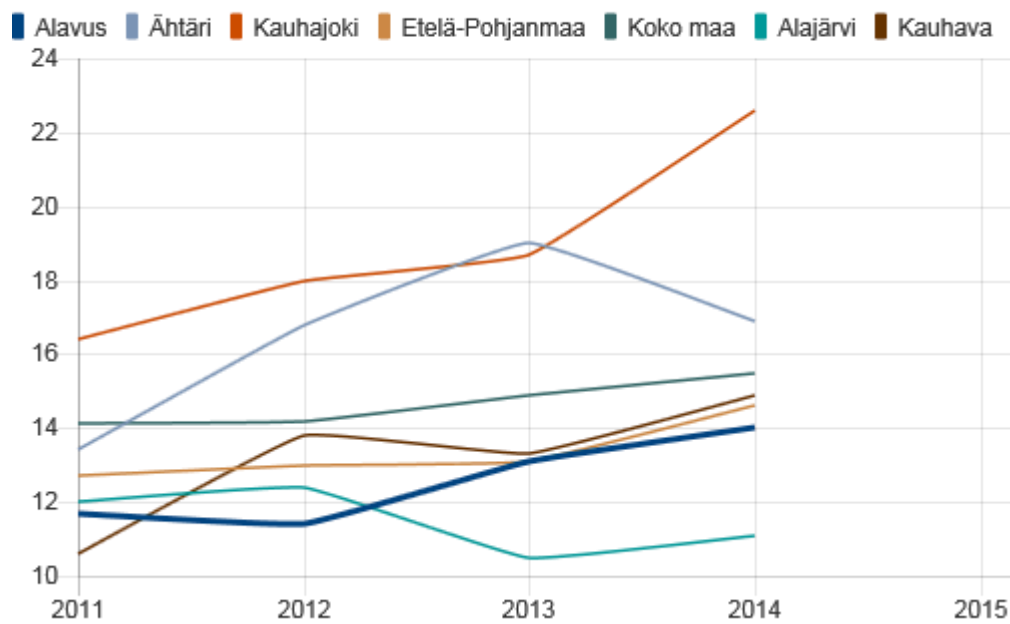
Alavudella on erittäin hyvät mahdollisuudet monipuolisen liikunnan harrastamiseen. Kysymys liikunnan osalta on ilmeisesti asenteista liikuntaa kohtaan. On kuitenkin korostettava, että valtaosa alavutelaisista nuorista harrastaa erittäin runsaasti liikuntaa ja ovat hyväkuntoisia. Ongelman muodostavat liikuntaan ja terveelliseen ravintoon negatiivisesti suhtautuva vähemmistö. Heidän asenteidensa muuttamiseen tulee erityisesti panostaa.

4.3. NUORET JA NUORET AIKUISET

Alavuden väestöennuste 2015 - 2040 (tilastokeskus)

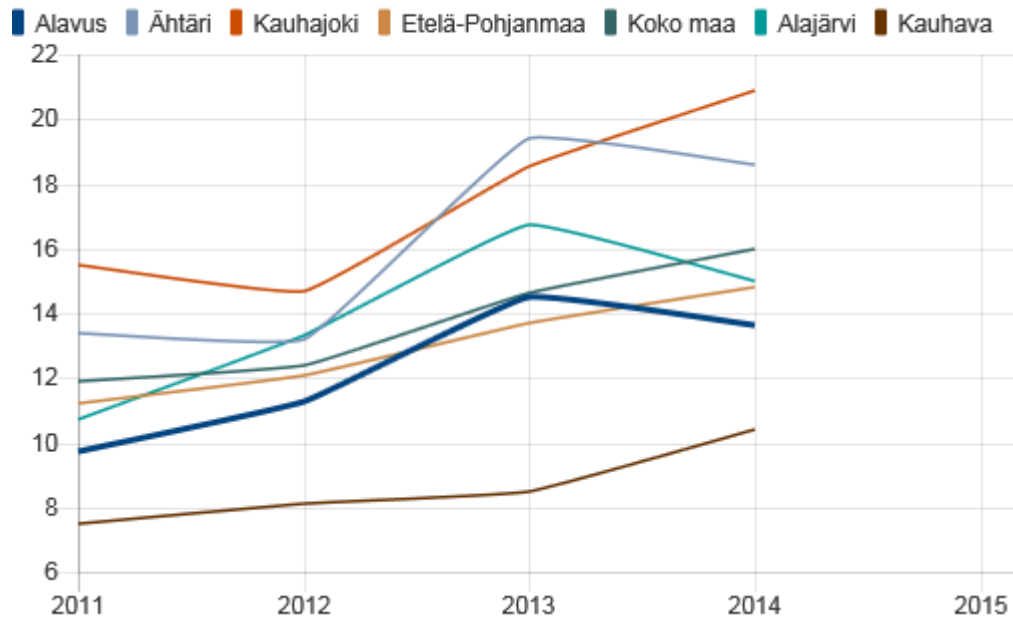
Ikä	2015	2020	2025	2030	2035	2040
15-19	709	685	700	641	614	591
20-24	588	476	473	484	459	444
25-29	503	491	424	421	437	425
yht.	1800	1652	1597	1546	1510	1460

Toimeentulotukea saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

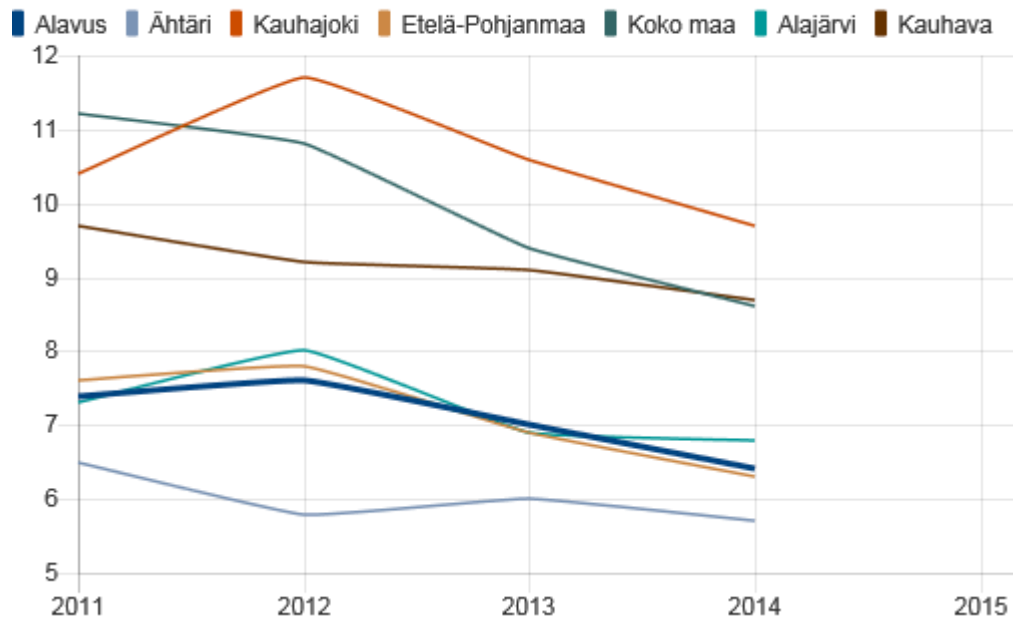

Indikaattori ilmaisee kalenterivuoden aikana toimeentulotukea saaneiden 18-24-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä.

Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta

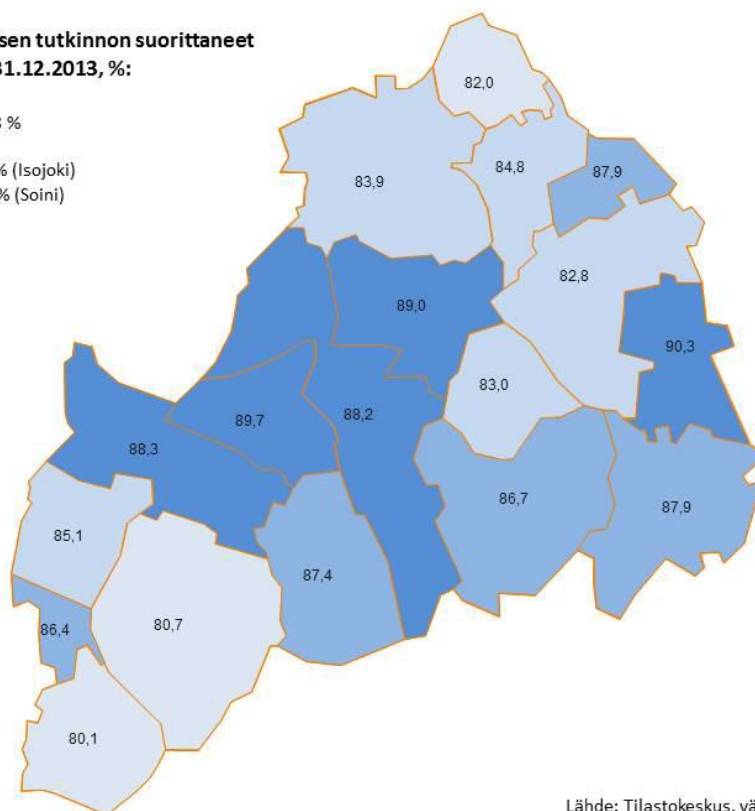
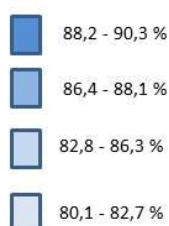
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Indikaattori ilmaisee koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17 - 24-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Koulutuksen ulkopuolelle jääneillä tarkoitetaan henkilöitä, jotka ko. vuonna eivät ole opiskelijoita tai joilla ei ole tutkintokoodia eli ei perusasteen jälkeistä koulutusta

**Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneet
20-29-vuotiaista, 31.12.2013, %:**

Etelä-Pohjanmaa: 86,8 %
Koko maa: 82,7 %
EP-kunnat, min: 80,1 % (Isojoki)
EP-kunnat, max: 90,3 % (Soini)

Lähde: Tilastokeskus, väestön koulutus rakenne

Johtopäätökset:

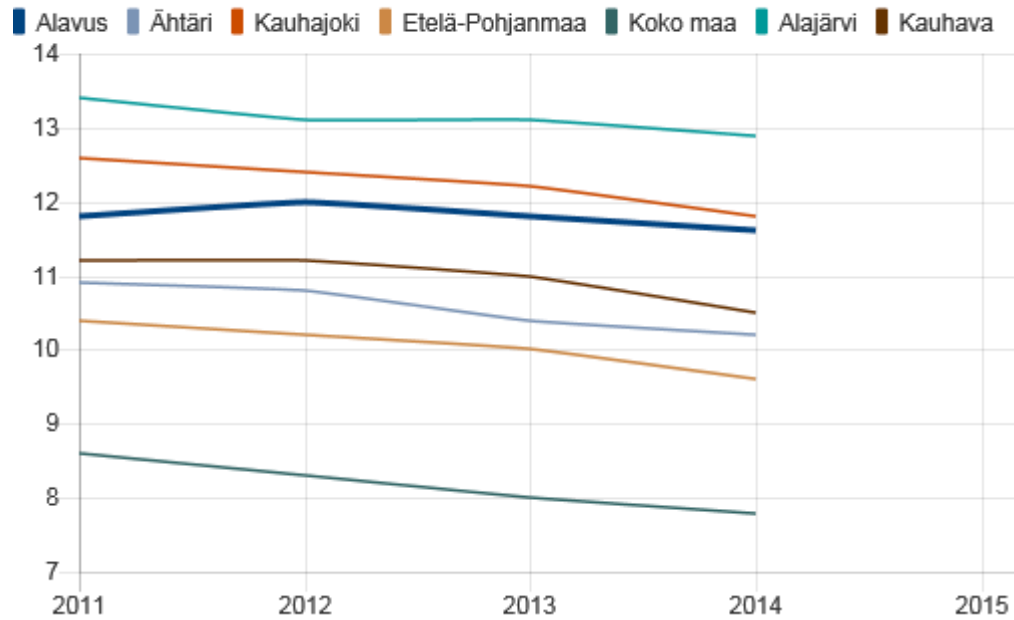
- Tilastokeskuksen ennusteen mukaan nuorten ja nuorten aikuisten ikäluokat pienenevät tulevina vuosina ja vuosikymmeninä
- Tilastokeskuksen ennuste osoittaa myös opiskelemaan lähtevien vaikutuksen: ikäluokka 15 – 19 -vuotiaat on huomattavasti suurempi kuin ikäluokka 20 – 24 -vuotiaat
- Edellä olevat indikaattorit eivät nosta suhteessa verrokkeihin mitään erityistä ongelmaa tämän ikäryhmän osalta ja tälle ikäluokalle tarkoitetut palvelut ovat kohdentuneet ilmeisesti oikein
- Koulutusverkoston kautta olisi kyettävä vahvistamaan nuorisoasteen ammatillista koulutustarjontaa omalla paikkakunnalla

Toimenpiteitä:

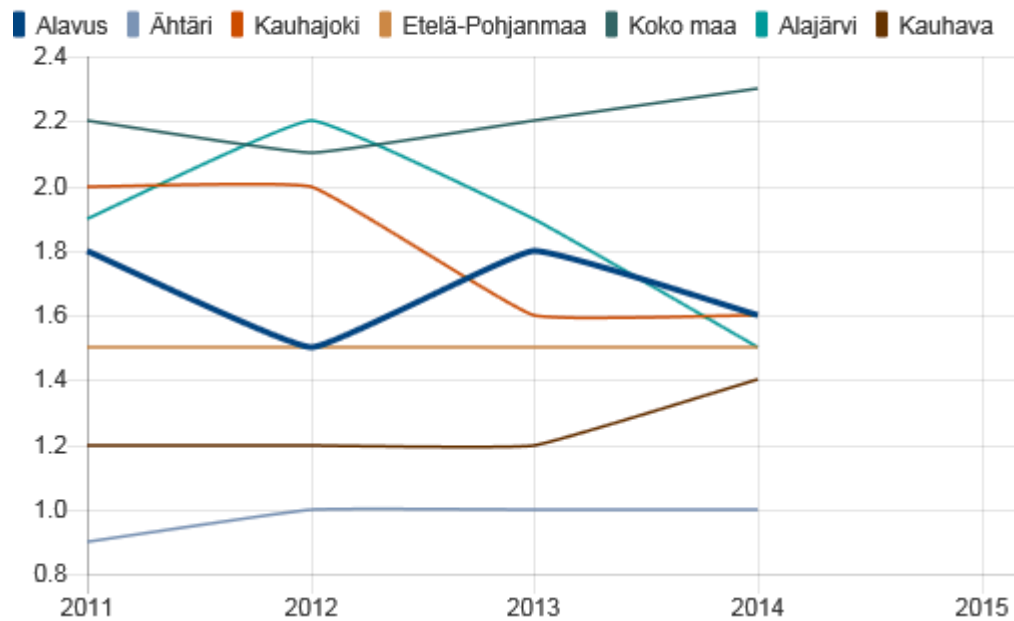
- Etsivä nuorisotyö: Etsivää nuorisotyötä on toteutettu yhtäjaksoisesti vuodesta 2008 alkaen. Etsivä nuorisotyö tekee nuorten ja yhteistyöverkoston kanssa nuorten aktivointi-, työllistymis-, ja palvelusuunnitelmia ja nuoria ohjataan mm. kuntouttavaan tai sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan, työssä oppimiseen, työkokeiluun ja ammatinvalinnan ohjaukseen. Lisäksi nuoria avustetaan kouluihin ja työvoimapolitiittiseen koulutukseen hakeutumisessa sekä kesätöiden ja työpaikkojen hakemisessa.
Lisäksi etsivä nuorisotyö pyrkii mahdollisuuksien mukaan auttamaan koulunsa keskeyttäneitä tai keskeyttämisen alla olevia nuoria sekä muita palvelujen ulkopuolelle jääneitä.
- Etsivän nuorisotyön verkostossa mukana mm. kaupunki (koulut ja nuorisotyö), 6sote, oppilaitokset (Sedu, Jami. Luovi), TE-toimisto, Kuusioliina Oy
- Kaupungin tarjoamat kesätyöt nuorille ja kesätyöllistämistuki yrityksille

4.4.TYÖIKÄISET

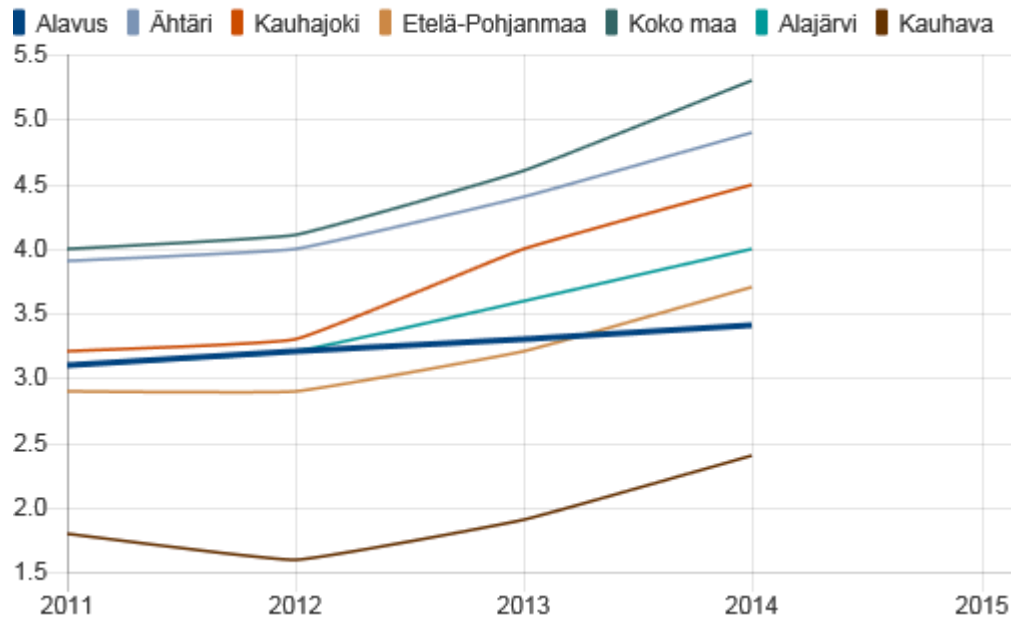
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

oimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista

Vaikeasti työllistyvien osuus työikäisistä kuvaa rakenteellista työttömyyttä. Työttömyyttä voidaan pitää rakenteellisenä, jos se ei vähene, vaikka samanaikaisesti työllisyysaste on korkea ja joillakin aloilla vallitsee työvoimapula.

Koulutustaso alueittain 2014, prosenttia 15 vuotta täyttäneestä väestöstä

Alue	Perusaste	Tutkinnon suorittaneet	Keskiaste	Korkea-aste
Etelä-Pohjanmaa	32,2	67,8	44,0	23,6
Koko maa	29,8	70,2	40,5	28,8
Seutukunta				
Järviseuutu	37,8	62,2	43,0	19,1
Kuusiokunnat	36,3	63,7	44,4	19,2
Seinäjoen seutu	29,5	70,5	43,9	26,3
Suupohja	37,8	62,2	44,7	17,4
Kunta				
Alajärvi	37,9	62,1	41,9	20,1
Alavus	37,2	62,8	44,7	18,0
Kauhajoki	36,0	64,0	44,8	19,1
Kauhava	36,0	64,0	42,2	21,6
Ähtäri	33,4	66,6	45,7	20,7

Johtopäätökset:

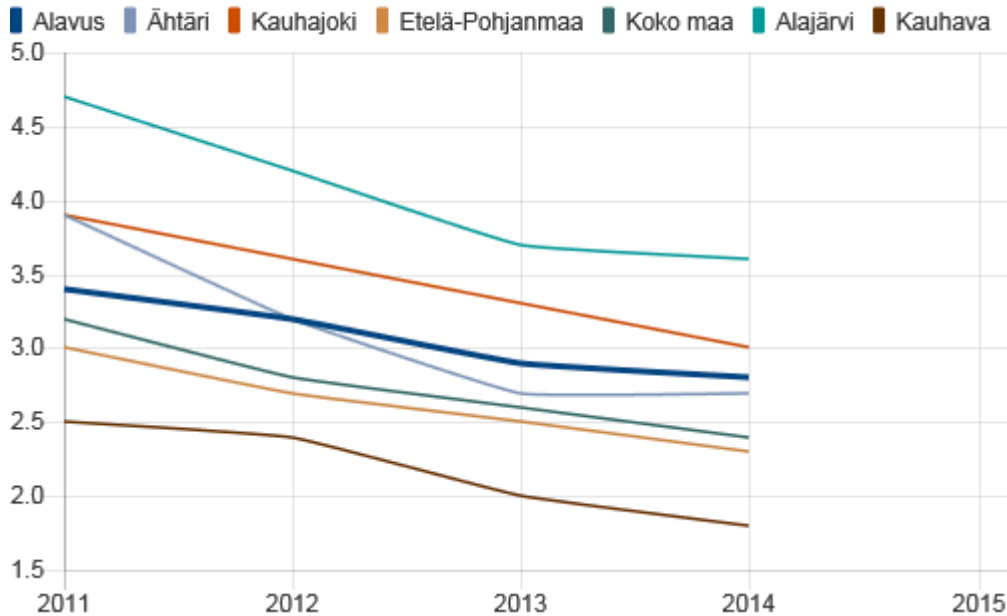
- Alavuden korkea sairastavuus näkyy työkyvyttömyyseläkeläisten korkeana osuutena työikäisistä, lähes 12 % 25-64 -vuotiaista vuoden 2014 lopulla. Elinkeinorakenne selittää osin korkeaa työkyvyttömyyseläkkeiden määrää.
- Eläketurvakeskuksen tietojen mukaan vuoden 2015 lopulla työkyvyttömyyseläkkeellä oli 657 16 -64 -vuotiasta alavutelaista.
- Korkea työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määrä yhdessä nuorten paikkakunnalta muuton kanssa vähentää käytettävissä olevan työvoiman määrää ja saattaa muodostua esteeksi esim. yrityselämän kehittymiselle
- Rakennetyöttömyyden osalta tilanne on ollut hallinnassa, joskin tilasto on jo parin vuoden takaa
- Työikäisten toimeentulotukimenot ovat maakunnan keskitasoa.
- 15 vuotta täyttäneistä tutkinnon suorittaneita on 62,8 %, kun koko maakunnan luku on 67,8 %. Toisaalta 20- 29 vuotiaista tutkinnon suorittaneita oli 86,7 %. Tästä voidaan päätellä, että etenkin iäkkäämpien koulutustaso on alhainen.

Toimenpiteet:

- Työikäisten hyvinvointia parannetaan työpaikkoja luomalla ja kouluttautumis-mahdollisuuksia tuomalla omalle paikkakunnalle
- Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymistä voidaan vähentää sairastavuutta vähentävillä toimenpiteillä. Vaikuttavien sairastavuutta vähentävien toimenpiteiden kehittämiseksi ja saamiseksi käytännön toimiksi vaaditaan monialaista monen toimijan yhteistyötä.

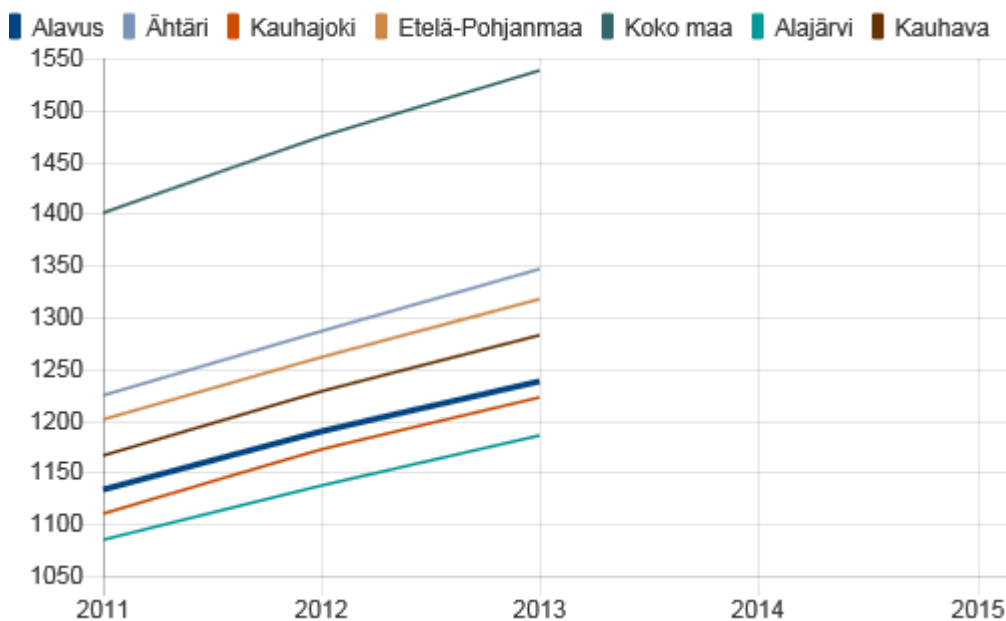
4.5. IKÄIHMISET

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

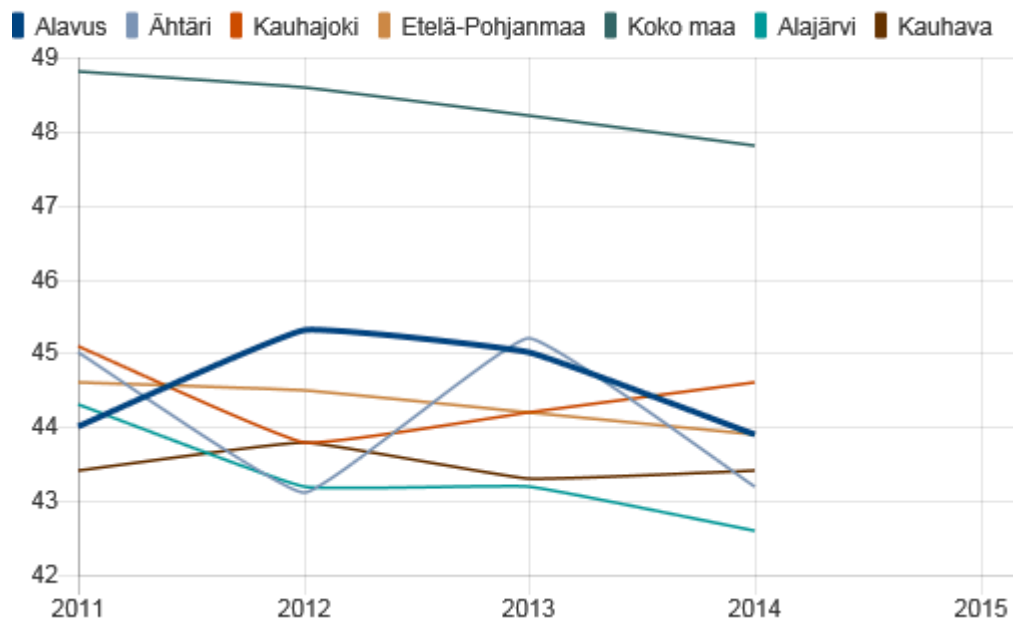

Indikaattori ilmaisee täyttä kansaneläkettä vuoden lopussa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Väestötietona käytetään keskväkilukua. Täyden kansaneläkkeen saajia ovat henkilöt, joilla on vain vähän tai ei lainkaan ansioeläkkeitä. Väestösuhteutuksessa on käytetty Kelan vakuutettua väestöä. Täyttä kansaneläkettä saavien osuus osoittaa pienituloisuutta eläkeikäisessä väestössä.

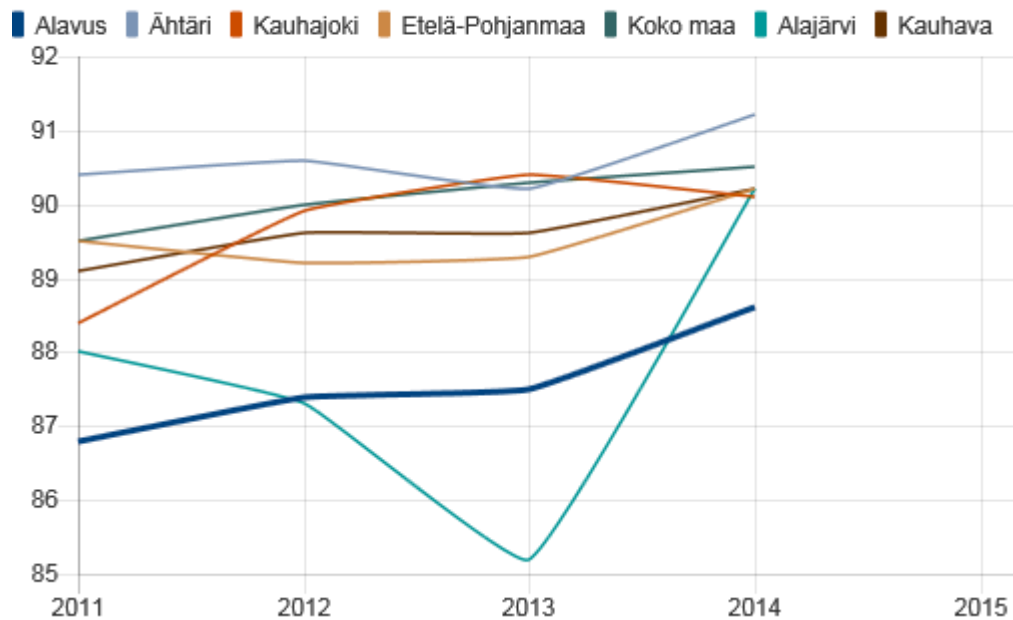
Keskimääräiset kokonaiseläkkeet, omaa eläkettä saavat, eur/kk

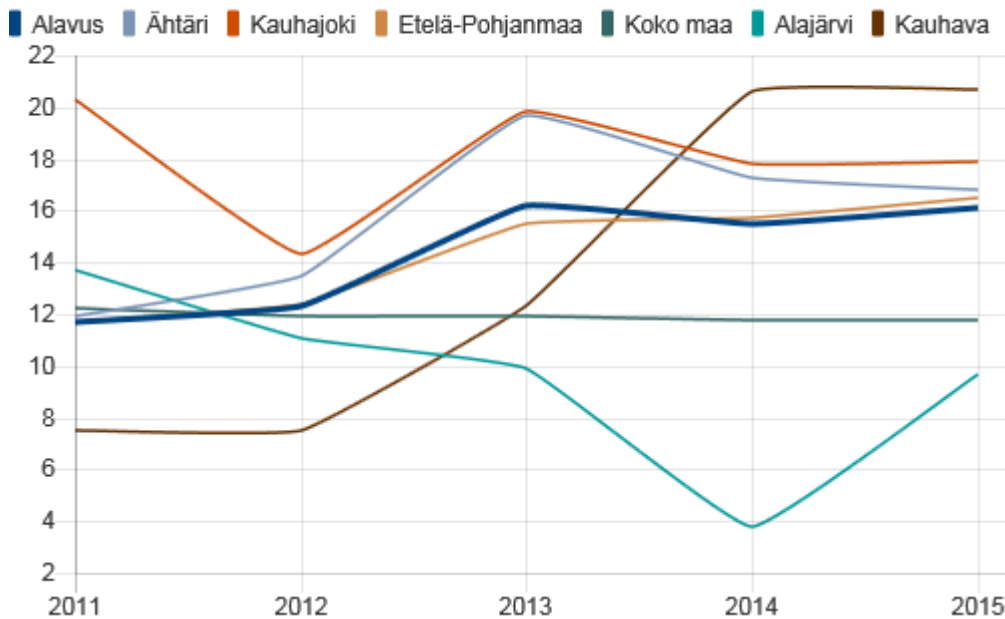
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä

Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

en kotihoidon piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä

Johtopäätökset

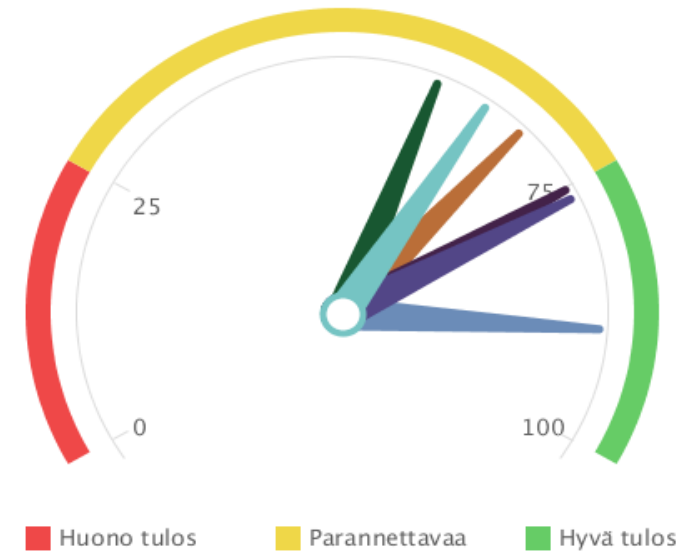
- Väestö vähenee, ikääntyy ja huoltosuhde heikkenee nykyisestä tulevina vuosina oleellisesti. Tällä on vaikutusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, palvelutarpeisiin ja palvelurakenteeseen
- Ensisijaista on ennaltaehkäisevien toimintojen ja palvelujen järjestäminen, jotta ikäihmisten kaikinainen toimintakyky paranee tai pysyy pitempään hyvänä ja mahdollistaa kotona asumisen nykyistä pitempään
- Yksinäisyyteen ja turvattomuuteen huomion kiinnittäminen
- Alavutalaisia ikäihmisiä asuu edelleen suosituksia enemmän laitoksissa, vaikka myönteistä kehitystä on tapahtunut

Toimenpiteitä:

- Liikuntaneuvonta, kuntoutus mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, Voimaa vanhuuteen -toiminnan jatkuvuuden ylläpitäminen, tilojen ja kuntoilupaikkojen järjestäminen
- Yhteisöllisyyden edistäminen yhteistyössä yhdistysten ja järjestöjen kanssa, monipuolinen toiminta. Yhdistykset toimivat jo nyt hyvin, toimintaedellytysten tarjoaminen
- Asumisen ja ympäristön esteettömyys, neuvonta
- Teknologian hyödyntäminen ja opettelu varhaisessa vaiheessa, esteettömyys
- Liikkumisen mahdollisuudet, palveluliikenne
- Kunnan eri sektorien, yhdistysten ja seurakuntien yhteistyö
- Kotiin annettavien palvelujen kehittyminen yrityspohjaisesti, palvelusetelit
- Sote-palvelurakenteen kehittäminen edelleen kotona asumista tukevaksi
- Palvelujen liikkuvuus, laitosten hoivan vähentyminen, palvelutalo-hanke

4.6. HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

Terveydenedistämisasiivisuus Alavudella 2015 TEA mittarin mukaan

Pisteet	Alavus	Etelä-Pohjanmaan maakunta	Koko maa
Terveydenedistämisasiivisuus	72	69	70
Kuntajohto	89	62	74
Perusopetus	68	67	68
Lukiokoulutus	75	69	72
Ammatillinen koulutus	..	74	69
Liikunta	76	68	68
Perusterveydenhuolto	59	68	66
Ikääntyneiden palvelut	64	78	74

Terveydenedistämisasiivisuus (TEA) tulee kansainvälisestä "health promotion capacity building" -käsitteestä ja viittaa myös hallinnolliseen laatuun. TEA mittaa keskeisiä organisaatiotason ominaisuuksia, joihin terveyden edistäminen perustuu.

TEA muodostuu seitsemästä näkökulmasta eli ulottuvuudesta:

- **Sitoutuminen** kuvaa strategiatasolla kunnan sitoutumista terveyden edistämiseen. Siinä tarkastellaan terveyden edistämisen näkymistä mm- useamman vuoden kattavissa strategia- ja ohjelma-asiakirjoissa sekä toimialan vuosittaisissa talous- ja toimintasuunnitelmissa
- **Johtaminen** kuvaa ehkäisevän työn ja terveydenedistämistyön vastuun organisointia, määrittelyä sekä toimeenpanoa

- **Seuranta ja tarveanalyysi** kuvaa vastuuväestöjen terveydentilan ja siihen vaikuttavien tekijöiden seurantaa ja tarveanalyysiä väestöryhmittäin sekä niiden raportointia yksikön johtoryhmälle ja luottamushenkilöorganisaatiolle
- **Voimavarat** kuvaa henkilöstön ja muiden voimavarojen mitoitusta ja osaamista
- **Yhteiset käytännöt** kuvaa, missä määrin kunnassa on sovittu yhteisistä toimintakäytännöistä
- **Osallisuus** kuvaa kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin
- **Muut ydintoiminnot** ovat toimialakohtaisesti määritettäviä terveyden edistämisen ydintoimintoja, jotka jokaisessa kunnassa tulisi toteuttaa. Ulottuvuus kuvaa soveltuvien osien toiminnan kattavuutta ja volyymia.

TEA-mittarin tulokset perustuvat toimialojen vastuuhenkilöille tehtyyn kyselyyn. Hyvien tulosten perusteella vastaajat eivät ole nähneet hallinnossa ja organisaation ominaisuuksissa olevan esteitä terveyden edistämiseksi kaupungin toiminnassa.

Liikuntapalvelut

Liikunnan merkitys ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä on suuri. Liikuntatoimi on koonnut tällä hetkellä käytössä olevia toimenpiteitä terveysliikunnan edistämiseksi:

Voimaa Vanhuuteen hanke 2011 -2014

Hankkeen aikana kehitetyt toimintatavat ovat juurrutettu osaksi jokapäiväistä toimintaa

- yhteistyössä liikuntapalvelut, ikäihmisten palvelut ja järjestöt, jatkuu edelleen
- erilaisia liikunnallisia ryhmiä on tarjolla ikäihmisille paljon (kalenteri)
- voimaa vanhuuteen hankkeen myötä IkiTrimmi Töysään, jossa mahdollisuus harrastaa liikuntaa (kuntosali) sekä kokoontua muiden erilaisten harrasteiden merkeissä.
- VertaisVettureita (ikäihmisten omia ohjaajia) koulutetaan lisää.

+75 vuotiailla mahdollisuus käyttää sekä Kunto-Lutran että Iivarin liikuntapalveluja (uimahalli ja kuntosalit) ilmaiseksi

+70 vuotiaille Seniorikortti 70 € (Kunto-Lutran ja Iivarin palvelujen rajaton käyttö vuoden aikana)

Erityisryhmien uinti- ja kuntosalikortti

Anomuksesta 6 – 16 v 35€/ vuosi, aikuiset 70€/ vuosi

Liikkuva koulu

2014 - 16 mukana Alavuden Yläkoulu

Koulun piha uudistettiin välituntiliikuntaan sopivaksi lähiliikuntapaikaksi.

Pihassa rullakiekkokaukalo, koripallo ja lentopallokentät, jalkapallomaalit, frisbeegolf koreja, pingis jne

Kokonaisuutena yläkoulun ja Kirkkomännikön piha-alue on erittäin hieno kokonaisuus, jota käytetään myös iltaisin ja kesäaikaan erittäin aktiivisesti.

Hankkeen aikana Yläkoulun välituntirakennetta muutettiin (pitkät välitunnit) ja välituntien aikana ohjattua toimintaa (vastuuopettajat/ koulutetut välituntiohjaajat).

2016 mukaan hankkeeseen tuli Alavuden yläkoulun lisäksi Töysän yläaste, Tuuri, Kirkkomännikkö, Länsipuoli, Sääskiniemi.

Töysän yläaste piha-aluetta muutetaan liikunnallisemmaksi. Tuurin koululle tulee frisbeegolf-rata.

Liikunnasta iloa ipanoille

Liikunnasta iloa ipanoille- hanke käynnistyi alkuvuodesta 2016 ja tarkoituksena on hakea vielä hankerahaa vuosille 2017-2018. Hankkeen avulla pyritään lisäämään lasten päivittäistä liikuntaa varhaiskasvatuksessa sekä kaikkien lasten/perheiden keskuudessa Alavuden kaupungissa.

Tekniset palvelut

Tekninen toimi vastaa yleisessä käytössä olevan rakennetun ympäristön toimivuudesta, turvallisuudesta ja viihtyvyydestä. Teknisen toimen palvelut vaikuttavat monin tavoin ihmisten arkipäivän käyttäytymiseen.

Esimerkiksi kevyenliikenteen väyliä rakentaessaan tekniset palvelut pyrkii huomioimaan niiden käytön myös liikuntapaikkana. Väyliä käytetään etenkin kävelyyn mutta myös pyöräilyyn ja rullaluisteluun. Rakenteilla oleva Alavus Tuuri kevyenliikenteenväylä muodostaa turvallisen reitin koko matkalle Alavudelta Töysän kirkolle ja tulevaisuudessa jopa Hakojärvelle saakka. Nykyään myös kaikki rakennettavat ja peruskorjattavat reitit valaistaan.

Kuntoradoista ylivoimaisesti suosituin on Kirkkovuoren valaistu kuntorata. Myös kokonaispituudeltaan noin 17 km reitti Alavus -Tuuri on kovassa käytössä sekä kesäisin että talvisin. Eri kylillä on lisäksi teknisten palvelujen hoitovastuulla 10 kpl lyhyempiä valaistuja kuntopolkuja.

Kulttuuripalvelut

Kaupungin kulttuuripalvelut tukevat eri tavoin järjestöjen kulttuuritoimintaa. Kaupungin kulttuuripalvelut järjestää myös itse tai yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa erilaisia kulttuuritapahtumia.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston monialainen opintotarjonta ulottuu koko kaupungin alueelle ja tarjoaa matalan kynnyksen mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen ja osallistumiseen suurelle joukolle kaupunkilaisia.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUUNNITELMA HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISESTÄ

Kuntatalous

- Alavuden kaupungin talous on koko valtakunnan keskitasoa ja nyt tiedossa olevien taustaoletusten perusteella vuoden 2019 sote- ja maakuntauudistus saattaisi hieman jopa parantaa Alavuden kaupungin taloudellista asemaa
- Taloudellisia voimavaroja tulee kohtuullisesti riittämään asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, mikäli kuntatalouden sopeutustoimia jatketaan ja haetaan edelleen uudenlaisia ratkaisuja palvelutuotantoon.
- Työikäisen määrän väheneminen uhka myös kuntataloudelle.

Elinvoima

- Väestön väheneminen, ikääntyminen ja sairastavuus uhka elinvoimalle.
- Sekä työpaikkojen luomiseksi, että myös työvoiman saatavuuden turvaamiseksi on tehtävä jatkuvasti töitä.
- Erilaisten koulutusmahdollisuuksien tarjonta omalla paikkakunnalla on tärkeää aikuisten alhaisen koulutustason, nuorten paikkakunnalla pysymisen ja työvoiman riittävyyden turvaamisen vuoksi.

Sairastavuus

- Huolestuttava asia on, että Alavudella ikävakioitu sairastavuusindeksi on maakunnan toiseksi korkein. Korkea sairastavuus näkyy myös korkeana työkyvyttömyyseläkkeellä olevien määränä.
- Korkea sairastavuus on haaste palvelujen järjestämiselle ja kuntataloudelle, ja se vähentää verotuloja ja työvoiman määrää.
- Tilanteen korjaamiseksi tarvitaan eri toimijoiden monialaista yhteistyötä. Yksi konkreettinen kehittämiskohde voisi olla ylipainoisten osuuden vähentäminen.
- Varhaiskasvatuksessa ja kouluissa on jo ryhdytty toimiin lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi ja ylipainon estämiseksi. Miten saada työikäiset mukaan?

Palvelut

- Palvelujen tarjonta vaikuttaisi olevan hyvin kattavaa. Hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta ongelmaa on edelleen sektori- ja organisaatiokohtaisessa pirstaleisuudessa, joskin parempaan suuntaan on menty.
- Palvelujen vaikuttavuuden arviointi vaatii yleensä pitemmän ajanjakson, vuosittaisessa arvioinnissa päästään lähinnä suoritemäärien tarkasteluun.
- Alavudella hyvin kattava liikuntapaikkatarjonta, jota käytetään ahkerasti. Hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta on eri asia onko liikuntapaikkojen hyvä käyttöaste pienen aktiivijoukon ansiota vai käyttääkö liikuntapaikkoja laaja joukko kuntalaisia.

- Terveysten edistämisen näkökulmasta palvelutarjonnasta tuntuu kuitenkin puuttuvan kaikille kuntalaisille tarjolla oleva ennaltaehkäisevä ravitsemusneuvonta, jota olisi saatavissa jo ennen kuin esim. ylipainosta johtuvia sairauksia on ilmennyt.

Jatkosuunnitelma

- Tässä kertomuksessa esiin nousseet hyvinvointinäkökulmat ovat pohjana tulevassa kuntastrategian päivitystyössä. Pohdinnan arvoista on myös se, onko jatkossa tarpeen laatia erillinen hyvinvoinnin edistämisen toimintaohjelma vai saadaanko entistä vaikuttavampaa toimintaa hyvinvoinnin edistämiseksi aikaan nykyisellä hallinnonaloittaisella tavoitteiden asettelulla.

Lopuksi

- Tässä hyvinvointikertomuksessa esitetyt indikaattorit eivät kerro sitä, miten hyvinvoiviksi, tyytyväisiksi tai onnellisiksi ihmiset tuntevat itsensä. Indikaattorit tuovat esiin lähinnä niitä asioita, joihin palvelujärjestelmän pitäisi kyetä vastaamaan ja mihin verorahoja tarvitaan.
- Yksiselitteistä hyvinvoinnin määritelmää ei ole. Hyvinvointi merkitsee eri asioita ihmisille elämänkaaren eri vaiheissa.

